UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

CZU: 378 (043.2)

ENI VALENTINA

BAZELE TEORETICE ȘI PRAXIOLOGICE ALE MEDIULUI UNIVERSITAR DE FORMARE-DEZVOLTARE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ACTIVITĂȚILOR ȘTIINȚIFICE, CURRICULARE ȘI EXTRACURRICULARE

Specialitatea: 531.01. Teoria generală a educației

AUTOREFERATUL

tezei de doctor habilitat în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2017

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Științe ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova

Conducător științific:
GUȚU Vladimir, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

Referenți oficiali:
1. PATRAȘCU Dumitru – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă";
2. SILISTRARU Nicolae – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol;
3. ANDRIȚCHI Viorica – doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar, Institutul de Științe ale Educației.

Membrii Consiliului Științific Specializat:
1. PLATON Carolina – *președinte*, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
2. BÎRNAZ Nina – *secretar științific*, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
3. DANDARA Otilia – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova;
4. BACIU Sergiu – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Academia de Studii Economice din Moldova;
5. BUCUN Nicolae – doctor habilitat în psihologie, profesor universitar, Institutul de Științe ale Educației;
6. CIORBĂ Constantin – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă";
7. COJOCARU Victoria – doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol.

Susținerea va avea loc la **22 septembrie 2017**, ora 14.00, auditoriul 28, blocul I, în ședința Consiliului Științific Specializat DH 30 531.01 - 16 la Universitatea de Stat din Moldova, str. A.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009.

Autoreferatul a fost expediat la 17 iulie 2017.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,
doctor în pedagogie, conferențiar universitar **Bîrnaz Nina**

Coordonator științific,
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar **Guțu Vladimir**

Autor **Eni Valentina**

© Eni Valentina, 2017

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei: la etapa contemporană, în condițiile unei racordări permanente a teoriei și practicii educaționale la progresul științific, ale unei implementări intense a tendințelor inovatoare în sistemul de învățământ superior din Republica Moldova, se impune, prin importanța ei, problema creării unui mediu universitar integrativ, al cărui potențial ar asigura pe deplin formarea profesională și dezvoltarea personală a studenților. La ora actuală, sarcina instituțiilor de învățământ superior constă în crearea unui mediu universitar special, al cărui caracter interactiv ar permite realizarea obiectivelor învățământului superior modern bazat pe implicarea personală a studenților în activitățile științifice, curriculare și extracurriculare. În acest context, studentul constituie, concomitent, atât obiectul acțiunii, deoarece mediul său de dezvoltare este bine organizat și conceput motivațional, cât și subiectul acțiunii, deoarece el acționează de sine stătător, în mod independent. Prin urmare, apare necesitatea de a elabora noi abordări conceptuale pentru crearea unui mediu universitar, care ar avea particularitățile sale specifice, iar drept indicator de bază al calității acestui mediu, bazat pe oportunități de autorealizare și perfecționare reciprocă, ar servi nivelul de formare profesională și dezvoltare personală a studentului ca viitor specialist competent. Tranziția mediului universitar actual la o nouă stare funcțională – „de formare-dezvoltare“ este asociată cu schimbarea obiectivelor, condițiilor de funcționare a mediului, cu activitățiler inovatoare de transformare a acestuia, fapt ce va influența rezultatul scontat – creșterea nivelului calitativ de pregătire a absolvenților instituțiilorde învățământ superior. Bazându-ne pe fundamentele teoretice ale unei abordări integrate, atenția noastră este focusată pe următoarele probleme: în ce măsură calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare este direct proporțională cu nivelul de dezvoltare a relațiilor de integrare din cadrul acestui mediu și care este rolul activităților științifice, curriculare și extracurriculare în asigurarea acestei concordanțe.

Actualitatea cercetării de față este determinată de necesitatea unei investigații mai ample și mai profunde privind esența, conținutul și structura mediului universitar de formare-dezvoltare drept un sistem unitar cu multiple componente integrative, care constituie o condiție primordială și un factor important în: formarea profesională și dezvoltarea personală a studenților; determinarea abordărilor științifice și praxiologice privind organizarea acestui mediu; identificarea direcțiilor principale ale procesului inovator de îmbunătățire a mediului universitar de formare-dezvoltare, care reflectă performanța de formare profesională și dezvoltare personală a studenților ca viitori specialiști competenți; elaborarea criteriilor de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare. Reieșind din cele menționate mai sus, putem afirma cu toată certitudinea că problema dată este una de actualitate în teoria și practica educațională contemporană.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare

Oamenii de știință, cercetătorii au dezvoltat o serie de concepte teoretice cu privire la studiul mediului. Printre aceștea sunt de menționat: A.Duncan, R.Barker, K.Levin, D.Gibson, H.Murray, Erich Fromm, B.G. Ananiev, L.I. Bojovici, L.S. Vâgotski, N.M. Borâtko, A.I. Artiuhina, J.Korczak, A.V. Mudrik, L.I. Novikova, G.A. Kovalev, E.A. Klimov, V.A. Iasvin, D. Markovici, P.A. Sorokin, A.Hawley.

Relaționarea și interacțiunea dintre om și mediu a fost abordată în lucrările unor savanți cu renume,

atât teoreticieni, cât şi practicieni, cum ar fi: John Dewey, J.Piaget, K.D. Uşinski, N.I. Pirogov, P.F. Lesgaft.

Principiile de realizare a modelului psihodidactic de diferenţiere şi individualizare a mediului educaţional au fost fundamentate în lucrările lui V.P. Lebedeva, A.B. Orlov, V.I. Panov, V.A. Iasvin, S.Cristea, N.Bucun, O.Dandara, D. Patraşcu.

Tipologia mediilor de învăţare este prezentată în cercetările realizate de A.I. Artiuhina, K.G. Krecetnikov, V.A. Masterova, S.F. Sergeev, V.I. Slobodcikov şi alţii.

Mediul educaţional este tratat drept: parte componentă a spaţiului cultural, zonă de interacţiune a sistemelor educaţionale, a proceselor educaţionale (N.B. Krîlova); sistem de factori şi condiţii ce influenţează formarea personalităţii, determinând şi oportunităţile de dezvoltare a acesteia (V.A. Iasvin); totalitate a modalităţilor de instruire şi dezvoltare a personalităţii – atât pozitive, cât şi negative (S.D. Dereabo); sistem polistructural de interacţiune a studenţilor şi profesorilor (V.P. Lebedev, V.I. Panov, N.I. Polivanova, V.V. Rubţov şi alţii); un sistem de factori semnificativi care determină educaţia şi dezvoltarea individului (Iu.N. Kuliutkin, S.A. Tarasov); sistem sociocultural, care se constituie dintr-un şir de mecanisme de reglementare a relaţiilor dintre indivizi bazate de valori (V.A. Kozârev); aceste mediu devine formativ numai atunci când în el este încadrată persoana ce are intenţia de a studia (L.L. Porteanskaia, G.I. Şaton).

Mediul ambiant, inclusiv cel educaţional, ca parte componentă a unui mediu spaţial-material, este abordat din diverse perspective: ecologico-psihologică – atât în lucrările cercetătorilor din Occident (J.Gibson, W.Mays, N.Trikatu), cât şi în ale cercetătorilor ruşi (A.A. Bodalev, A.V. Gagarin, S.D. Dereabo, A.V. Ivaşcenko, E.A. Klimov, G.A. Kovalev, A.B. Orlov, V.I. Panov, V.A. Sitarov etc.); abordarea antropologico-psihologică (V.I. Slobodcikov); a psihologiei mediului (D.Winkel, V.Ittelson, A.Mehrabian, S.Milgram, T.NiiT, X.Proşanski, L.Rivlin şi alţii); precum şi în contextul ecologiei umaniste (L.Wirth, R.E. Park). În acelaşi rând, se elaborează metodologia de abordare a mediului în pedagogie (Y.S. Manuilov, V.V. Serikov).

În Republica Moldova, problema mediului educaţional, deocamdată nu constituie obiectul unor cercetări speciale. Cu toate acestea, unele aspecte particulare ale problemei evidenţiate au fost abordate în lucrările lui S.Baciu (rolul mediului în asigurarea calităţii învăţământului superior), V.Cojocaru (mediul universitar inovativ), V.Guţu, O.Dandara, E.Muraru (standardele în sistemul de învăţământ superior) etc.

Noile cerinţe faţă de formarea profesională au atras atenţia oamenilor de ştiinţă asupra diverselor aspecte ce ţin de competenţa specialistilor (Vl.Guţu, O.S. Anisimov, E.N. Bogdanov, N.A. Selezneva, L.A. Stepnova, A.A. Bodalev, P.V. Bespalov).

Teoria şi practica educaţională au acumulat o valoroasă experienţă în cercetarea problemelor ce ţin de integrare. În acest sens, o serie de factori externi şi interni au declanşat un şir de procese, în rezultatul cărora integrarea tinde să devină una dintre legităţile de bază ale ştiinţelor educaţiei, fapt care a suscitat atenţia mai multor cercetători (M.Terenti, T.Callo, S.Cristea, M.N. Berulava, I.N. Semionov, Y.S. Tiunnikov, E.V. Iakovlev). Unele aspecte ale problemei privind la procesul de integrare şi-au găsit o largă oglindire şi în numeroase lucrări ale multor cercetători, cu toate că aceştia nu şi-au pus drept obiectiv analiza nemijlocită a proceselor de integrare (S.Baciu, Vl.Guţu, V.Cojocaru, Iu.A. Kustov, Iu.S. Tiunnikov).

În ultimul deceniu a fost editat un număr impunător de monografii (V.S. Besrukov, M.N. Berulava, I.N. Semionov, G.F. Fedoreț, N.K.Ceapaev), au apărut numeroase articole, în care au fost abordate nemijlocit problemele integrării pedagogice. O atenție sporită acordă problemelor de integrare cercetătorii de peste hotare – americani (A.Blum, G.Bruner, R.Gaze, D.Rezerford, R.Slavin și alții); germani (V.Breținka, R.Vinkel, H.Deppe Wolfinger, L.Klinberg, G.Noyner și alții); bulgari (M.Andreev, D.Lazarev, I.Santulov și alții); cehi (Ch.Mazyazh, V.Roglichek și alții); maghiari (O.Mihay, A.Horvat și alții). Printre autorii din Republica Moldova sunt de menționat T.Callo (aborddează integrarea pedagogică), Vl.Guțu, O.Dandara, E.Muraru (își axează lucrările pe integrarea științei și învățământului superior), V.Cojocaru (integrarea proceselor inovative în instituțiile de învățământ superior).

La etapa actuală sunt elaborate mai multe concepții cu privire la determinarea bazelor teoretice, a factorilor și a caracteristicilor categoriale și esențiale ale integrării pedagogice (G.I. Baturina, A.P. Beleaeva, V.S. Bezrukova, M.N. Berulava, V.I. Zagveazinski, X.I. Liimets, V.N. Maksimova, I.N. Semenov, Iu.S. Tiunnikov etc.); la identificarea componentelor sale structural- morfologice și instrumental-metodologice (A.S. Belkin, I.G. Eremenko etc.); la dezvoltarea unor mijloace de asigurare tehnologică a integrării pedagogice (V.S. Bezrukova, M.N. Berulava, B. Bloom, Iu.S. Tiunnikov, N.K. Ceapaev, M.N. Berulava, V.I. Zagveazinski, I.N. Semenov etc.).

În acest context se evidențiază și o serie de lucrări în care au fost puse în discuție: problemele logico-metodologice și teoretico-generale ale integrării pedagogice (M.Terenti, V.S. Gott, G.M. Dobrov, E.P. Semeniuk, A.D. Ursul etc.); lucrări în domeniul sociouman și al disciplinelor umaniste (L.Ciolan, Iu.Kalontarov, B.G. Ananiev, B.F. Lomov, I.T. Frolov etc.); lucrări în pedagogie și filosofie (L.A. Beleaeva, A.S. Guseva etc.); lucrări în pedagogie și psihologie (E.F. Zeer, A.V. Petrovski, E.Stowens și alții).

Analiza minuțioasă a lucrărilor autorilor menționați supra, precum și ale altor autori din domeniu, ne permite să constatăm următoarele: în literatura de specialitate cu privire la problemele de organizare a mediului, a procesului educațional în instituțiile de învățământ superior, a bazelor teoretice și metodologice de integrare, lipsește o cercetare ce ar aborda în complexitate modul în care procesele de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare influențează asupra procesului de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare profesională și personală a studentului.

Problema de cercetare: constă în fundamentarea și dezvoltarea unei noi direcții în științele educației: organizarea teoretică și praxiologică a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza unei abordări integrate, care reprezintă un sistem de concepții teoretice, orientări metodologice, precum și abordări praxiologice ce vizează organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare. În contextul unor contradicții, astăzi tot mai accentuate, în ce privește formarea profesională în cadrul sistemului de învățământ superior, aplicarea bazelor teorice și praxiologice în procesul de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza unei abordări integrate se impune drept o necesitate actuală și relevantă, care ar permite funcționarea și dezvoltarea mediului universitar, creșterea nivelului calitativ al acestuia, ceea ce direct s-ar reflecta în performanța de formare și dezvoltare profesională și personală a studenților.

Obiectul de cercetare – procesul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza unei abordări integrate.

Scopul cercetării: a elabora și a fundamenta bazele epistemologice și praxiologice de organizare a mediului universitar în contextul unei abordări integrate (sistemul concepțiilor teoretice, orientărilor metodologice, abordărilor praxiologice în organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare orientat spre formarea profesională și dezvoltarea personală a studenților, având proprietăți și caracteristici științifico-teoretice, euristico-metodologice, esențial-categoriale, structural-conceptuale și tehnologice (metodologice).

Obiectivele cercetării:

- analiza premiselor teoretice și a abordărilor categorial-esențiale în procesul educațional ca factor principal în organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare;
- determinarea și formularea principiilor științifico-teoretice, euristico-metodologice și praxiologice aplicate în procesul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza abordării integrate a acestui mediu;
- stabilirea rolului activităților științifice, curriculare și extracurriculare integrate în asigurarea procesului de formare-dezvoltare profesională a unui viitor specialist competent;
- fundamentarea modelelor tehnologice și metodologice de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare din sistemul universitar, prezentând legitățile și principiile procesului de integrare, instrumentele, componentele, direcțiile, aspectele metodologice și educative, subiectul și obiectul procesului de formare-dezvoltare, indicii de calitate a acestuia, stabilind aspectele problematice privind domeniile integrării;
- sistematizarea cercetărilor axate pe tematica investigației noastre, determinând setul de principii fundamentale ce vor fi puse la baza Concepției mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordărilor postmoderniste elaborate de noi;
- elaborarea Modelului structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar în contextul unei abordări integrate, bazat pe metodologia conceptuală elaborată în teză;
- aplicarea metodelor științifice și a tehnicilor de marketing strategic pentru a stabili etapele procesului inovativ de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- verificarea și validarea prin experiment a eficacității principiilor științifice, metodologice și praxiologice de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate. În acest scop este necesar de a:
  - elabora o nouă Metodologie de evaluare integrată a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate în corespundere cu Modelul și algoritmul activității praxiologice de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în baza proceselor integratoare;
  - monitoriza, în baza Metodologiei elaborate, activitățile integratoare efectuate în mediul universitar de formare-dezvoltare, determinând eficiența lucrărilor experimentale de organizare și dezvoltare a acestui mediu.

Metodologia cercetării științifice. Totalitatea metodelor de cercetare este determinată de caracterul complex al obiectivelor de cercetare. În cadrul cercetării au fost utilizate:

- metode cu caracter teoretico-științific: metode de analiză empirică a textului, metoda de cercetare a legăturilor dintre cunoștințe prin intermediul unor referințe științifice, publicații; metode logice de analiză a noțiunilor: interpretarea noțiunilor-cheie drept mijloace logico-metodologice de analiză, determinarea operațională a conceptelor de bază;
- metode de cercetare teoretică: analiza interdisciplinară a surselor primare cu referire la problema cercetată; examinarea actelor și documentelor cu caracter normativ și metodologic din sistemul învățământului universitar, comparația, abstracția, sistematizarea, analogia și clasificarea opiniilor diferiților cercetători, reprezentanți ai diverselor școli și curente; generalizarea și interpretarea datelor științifice;
- metode de cercetare empirică: metodologia de planificare rațională a experimentelor, anchetarea, testarea, convorbirea, observația, lucrările practice și experimentale;
- metode matematice de cercetare: metoda coeficienților ponderabili privind importanța factorilor de decizie, criteriile lui Cochran, coeficientul de concordanță, criteriile lui Pearson, legea lui Zipf;
- criteriul parametric de diferențiere t-Student.

Noutatea și originalitatea științifică este determinată de următorul faptul că:

- Pentru prima dată, în științele educației, este abordată problema privind mediul universitar de formare-dezvoltare, fiind efectuată o analiză sistemică și complexă a acestuia, urmărindu-se soluționarea obiectivului primordial – dezvoltarea profesională și personală a studentului și formarea lui ca viitor specialist competent. Teoria și praxiologia de organizare a mediului de formare-dezvoltare determină direcțiile în care urmează a fi efectuate anumite schimbări în mediul universitar, precum și acel spațiu multidimensional care oferă studentului un spectru mai larg de oportunități de învățare, inclusiv posibilitatea de a selecta, la propria decizie, sursele de obținere a cunoștințelor, de formare a competențelor și reperelor valorice, care se dezvoltă în acest mediu în urma integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare și care influențează dezvoltarea profesională și personală a studentului ca viitor specialist competent.
- *În teză au fost formulate conceptual*:
  - principiile de bază care caracterizează procesul de învățare, educație și dezvoltare personală a fiecărui student în contextul mediului universitar integrat de formare-dezvoltare;
  - abordări care presupun implicarea logică în selectarea tehnologiilor educaționale pentru organizarea procesului de instruire în mediul universitar de formare-dezvoltare;
  - idei care reflectă esența procesului de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
  - mecanisme de construire a mediului universitar de formare-dezvoltare.
- *S-a demonstrat că*:
  - trăsătura principală a procesului de integrare o constituie caracterul ei antropologic;
  - integrarea activităților științificice, curriculare și extracurriculare reprezintă atât procesul, cât și rezultatul, orientat spre organizarea și dezvoltarea unui tot coerent – a mediului universitar de

formare-dezvoltare prin relevarea potențialului intern;

- legitățile de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare reflectă integritatea lor și definesc relațiile intrinseci caracteristice;
- instrumentul de bază în procesul de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare îl constituie competența;
- indicatorii de calitatate ai integrării sunt orientați spre un rezultat concret – formarea profesională și dezvoltarea personală a studenților, pregătirea unui specialist integru, competent și competitiv;
- au fost stabiliți indicatorii de calitate ai integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare din mediul universitar;
- drept teorii psihologice-pedagogice fundamentale, care stau la baza proceselor de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare ca factor important în crearea mediului universitar de formare-dezvoltare și care reflectă în profunzime esența acestor procese se prezintă a fi: teoria acțiunii, teoria personalității și teoria curriculumului;
- bază teoretico-metodologică a procesului de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare prin activități științifice, curriculare și extracurriculare, servesc teoriile psihologice/pedagogice de integrare a acestora, abordate sub aspect sistemic-funcțional;
- complementaritatea, ca mecanism universal de integrare, asigură caracterul integru al mediului universitar de formare-dezvoltare și se află în strânsă legătură cu acțiunile conștiente ale studenților orientate spre acumularea de cunoștințe, competențe și repere valorice în cadrul activităților științifice, curriculare și extracurriculare;
- matricea de integrare a competențelor generale și specifice (în dependență de domeniul de activitate) scoate în evidență interrelaționarea tuturor tipurilor de competențe în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare;

- S-a demonstrat prin argumente convingătoare că organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare este un proces inovativ.
- Cadrul teoretic și metodologic a fost completat cu noi noțiuni, precum ”mediu universitar de formare-dezvoltare”, fiind concretizată și dezvoltată noțiunea de ”activitate extracurriculară”.
- Teoria și praxiologia de organizare a mediului de formare-dezvoltare se bazează pe un ansamblu de factori interdependenți:
  - Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare în cadrul abordărilor postmoderniste se bazează pe:
    - legile fundamentale ale dialecticii;
    - principiile universale ale cunoașterii științifice, care au stat la baza conceperii, creării și funcționării mediului universitar de formare-dezvoltare, includ:
      - abordările metodologice, aplicate în procesul de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare: din perspectiva organizării structurii acestuia; din perspectiva priorității de autorealizare a individului în procesul activităților educaționale;

- legitățile de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- condițiile de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- factorii de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- tehnologiile eficiente de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- caracteristicile mediului universitar de formare-dezvoltare;
- cerințele față de mediul universitar privind realizarea condițiilor pentru formarea și dezvoltarea subiecților actului educațional;
- indicatorii de calitate a mediului universitar de formare-deavoltare;
- structura mediului universitar de formare-dezvoltare.

– Modelul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordării integrate.
– Algoritmul praxiologic al activității de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare bazat pe interrelaționarea proceselor integratoare.
– Metodologia inovativă de evaluare integrativă a calității mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordării integrate.

- Validarea, în baza unor cercetări complexe și testări în mediul universitar, a teoriei și praxiologiei de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva unei abordări integrate.

Problema științifică soluționată constă în fundamentarea și elaborarea unei noi direcții de dezvoltare în știința pedagogică: teoria și praxiologia de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva unei abordări integrate, care reprezintă sistemul de concepții teoretice, orientări metodologice și abordări praxiologice privind organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare.

Semnificația teoretică a cercetării constă în:

- fundamentarea unei direcții științifice noi – teoria și praxiologia organizării mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva unei abordări integrate, bazate pe necesitatea îmbinării într-un singur sistem a ideilor științifice, conceptelor teoretice, modelelor metodologice, abordărilor praxiologice privind procesul de organizare a acestui mediu;
- definirea abordărilor conceptuale privind organizarea mediului de formare-dezvoltare în instituțiile de învățământ superioar și elaborarea în baza lor a Concepției mediului universitar de formare-dezvoltare în cadrul unei abordări postmoderniste și a Structurii mediului universitar de formare-dezvoltare;
- prezentarea rezultatelor cercetărilor fundamentale axate pe probleme ce vizează organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare în baza unei abordări integrate a activităților științifice, curriculare și extracurriculare din instituția de învățământ superior;
- stabilirea condițiilor și factorilor ce asigură pregătirea cadrelor cu studii superioare de specialitate în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare; completarea cadrului teoretico-metodologic cu noțiunea ”mediu universitar de formare-dezvoltare” și precizarea sensului noțiunii ”activitate extracurriculară”;

- identificarea și argumentarea indicatorilor de calitate a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare în instituțiile de învățământ superioar; fundamentarea, prin sinteza celor mai productive idei, a modelului tehnologico-metodologic de integrare a principalelor activități desfășurate în instituția de învățământ superior – curriculară, științifică, extracurriculară;
- stabilirea rolului intermediar al competențelor în procesul de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare, prezentat în Matricea de integrare a competențelor generale și speciale (potrivit tipului de activitate). Competențele specifice, la rândul lor, includ competențele generale și cele profesionale necesare într-un domeniu concret de activitate, acestea fiind prezentate în Matricea de integrare a competențelor generale și profesionale;
- elaborarea Modelul structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar pe baza abordării integrate. Modelul corespunde proceselor desfășurate în realitate și oferă oportunitatea de a proiecta cu exactitate și de a crea procesul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare. Modelul include mai multe compartimente: obiective; organizare și management; conceptualizare-metodologie; structură și conținut; activitate; rezultate și descrie procesul complex multidimensional de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare. La elaborarea Modelului structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar s-a ținut cont de următoarele principii: principiul demonstrativ, principiul obiectivității, principiul corelării dintre elementele structurale (unitare și particulare) ale unui complex integrator, principiul integrității și poliaspectual;
- elaborarea Algoritmului praxiologic de activitate cu privire la dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare bazat pe procesele integratoare, care permit a stabili logica organizării și dezvoltării acestui mediu universitar. Algoritmul praxiologic descrie etapele procesului inovațional de transformări ce au loc în mediul universitar, care permit trecerea treptată și concecutivă la construirea mediului universitar de formare-dezvoltare bazat pe procesele integratoare și crearea unor noi forme ale învățământului integrativ – echivalentul pedagogic al ”rezultatului integrării calitative”, care, în principiu, diferă de indicatorii săi inițiali.
- determinarea interrelației dintre parametrii inițiali de influență (factorii de intrare), condițiile de desfășurare a procesului și rezultatele obținute (factorii de ieșire) cu scopul de a gestiona eficient organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare. Metodologia inovativă de evaluare integrată a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate, în cazul determinării funcției generale a calității *D* a mediului universitar de formare-dezvoltare prin compararea indicatorilor de calitate a integrării, va permite să reducem ansamblul de caracteristici ale mediului universitar de formare-dezvoltare la o singură caracteristică cu valoare numerică sau să calculăm valoarea medie a calității mediului respectiv pe baza parametrilor indicați.

Valoarea aplicativă a lucrării:

- teoria elaborată și praxiologia organizării mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordării integrate, sub aspectele ei teoretico-metodologice și praxiologice, vor asigura dezvoltarea eficientă și creșterea calitativă a mediului universitar de formare-dezvoltare în corespundere cu

necesitățile personale, cu cerințele pieței de muncă și ale societății în întregime;

- Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare în cadrul abordărilor postmoderniste, propusă în teză, Modelul structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar în contextul abordării integrate, elaborat de noi, Algoritmul praxiologic al activității de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare bazat pe susținerea proceselor integratoare comportă un caracter legitim și pot fi aplicate (reproduse) în orice instituție de învățământ superioar;
- metodologia inovativă de evaluare integrată a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate permite calcularea indicatorilor de calitate a mediului universitar; reieșind din valoarea comparativă a componentelor și indicatorilor de calitate a integrării, bine argumentată din punct de vedere matematic și teleologic, respectiva metodologie poate fi transpusă într-un alt mediu universitar;
- metodele diagnostice de studiere a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate, elaborate și propuse în teză, sunt utile pentru determinarea concretă a situației la un anumit moment și a posibilităților de dezvoltare și ameliorare ulterioară a instituției, de asemenea sunt aplicabile în evaluarea proceselor care se desfășoară în mediul universitar și care influențează direct indicatorii de dezvoltare personală și profesională a studenților;
- rezultatele cercetării pot fi utilizate pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare a instituțiilor de învățământ superioar, receptive la transformările inovaționale din societate;
- rezultatele cercetării de față au fost implementate în cadrul Universității de Stat ”T.G. Șevcenko”, ceea ce a permis de a îmbunătăți substanțial mediul universitar de formare-dezvoltare de la instituția dată, influențând totodată pozitiv indicatorii de performanță în formarea profesională și dezvoltarea personală a studenților;
- Concepția, monografia, editată în baza investigațiilor efectuate, sunt utilizate nemijlocit în activitatea practică a profesorilor de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației a Universității de Stat din Moldova;
- rezultatele cercetării sunt aplicate în practică și reflectate într-o serie de monografii, articole științifice, diverse rapoarte în cadrul conferințelor internaționale;
- rezultatele cercetării pot fi folosite în procesul de pregătire profesională a studenților din departamentele cu profil pedagogic, în pregătirea, calificarea și perfecționarea profesională a tuturor cadrelor din sistemul educațional, atât din instituțiile de învățământ superior, cât și postuniversitar; de asemenea, pot fi utilizate în procesul de instruire continuă.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere

Teoria și praxiologia organizării mediului universitar de formare-dezvoltare în baza unei abordări integrate sunt fundamentate pe următoarele teze:

1. Organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare se bazează pe integrarea principalelor tipuri de activități ale subiecților implicați în procesul educațional din instituțiile de învățământ superioar – științifică, curriculară și extracurriculară.
2. Abordarea mediului ne orientează spre analiza procesului de dezvoltare a personalității în

dependență de caracteristicile și condițiile mediului în care aceasta se află; totodată, determină sistemul de acțiuni asupra mediului care ar asigura transformarea acestuia într-un mediu de formare-dezvoltare favorabil formării profesionale și dezvoltării personalității studentului.

3. Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare în cadrul abordărilor postmoderniste, elaborată de noi, reflectă atât conținutul și organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare, cât și procesul de formare profesională a studenților în condițiile unui asemenea mediu.
4. Aplicarea abordării integrate permite a potența avantajele fiecăreia dintre activitățile științifice, curriculare și extracurriculare, extinzând astfel potențialul lor și eliminând contradicțiile semnificative dintre ele; prin aplicarea ei se va ține cont de faptul că formarea profesională este una multiaspectuală, asigurând astfel o dezvoltare fundamentală, complexă și unitară a personalității studentului și formarea lui ca viitor specialist competent. Complementaritatea, drept un mecanism universal de integrare, garantează integritatea mediului universitar de formare-dezvoltare și se află în legătură directă cu acțiunile conștiente ale studenților direcționate spre acumularea cunoștințelor, formarea competențelor, reperelor valorice în contextul activităților științifice, curriculare și extracurriculare. Matricea de integrare a competențelor argumentează rolul intermediar al competențelor în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare.
5. Componentele ce indică la calitatea integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, determină în baza propriilor indicatori, calitatea a însuși mediului universitar de formare-dezvoltare; totodată, acești indicatori pot servi în calitate de parametri ai optimizării și dezvoltării inovatoare.

   Indicatorii de calitate a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare sunt în corelație cu indicatorii de calitate a mediului universitar de formare-dezvoltare. Aceștea atestă gradul de formare a potențialului cognitiv personal al studentului; cultura generală a studenților; formarea competențelor științifice și profesionale ale studenților; gradul de satisfacție al absolvenților privind nivelul de pregătire pentru activitatea lor profesională ulterioară; satisfacția studenților față de activitatea curriculară, față de activitatea cotidiană din cadrul instituției; nivelul de interrelaționare ”profesor - student” din punctul de vedere al studentului; formatul relațiilor interne din cadrul instituției, dar și al relațiilor externe ale acesteia.
6. Mediul de formare-dezvoltare, drept noțiune fundamentală în cadrul cercetării de față, este considerat a fi:
   - un sistem unitar de componente interconectate și social-condiționate, de condiții și factori, care capătă noi caracteristici în urma procesului de integrare, caracteristici pe care componentele sistemului nu le-au avut înainte de integrare. Unitatea și interacțiunea activă între componente, condiții și factori asigură o bună funcționare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
   - spațiu educațional focalizat pe subiect, ce se dezvoltă pe baza abordărilor integrate și de mediu, privind elaborarea și realizarea Concepției, care dezvăluie pe deplin și multilateral esența, conținutul și particularitățile de formare a mediului, întemeiat pe integrarea principalelor tipuri de activități ale subiecților implicați în procesul educațional – științifică, curriculară și

extracurriculară;

- reacția la apariția unei personalități, dornică de a se instrui, posibilitatea subiectului de a structura spațiul înconjurător în așa mod, încât el să devină unul formativ-dezvoltativ;
- spațiul, ce oferă studenților posibilitatea de a-și selecta sursele de obținere a cunoștințelor, de formare a competențelor și valorilor orientative, care se formează în acest spațiu și influențează în mod direct dezvoltarea profesională și personală a studenților și formarea lor ca specialiști competenți;
- fapt autentic și factor de instruire și dezvoltare, condiții și mijloace de instruire, dezvoltare și formare profesională a subiectului în cadrul activității educaționale; mediul reprezintă obiectul de formare și dezvoltare inovațională, obiectul de analiză și expertiză pedagogică;
- spațiu în care se desfășoară instruirea dinamică, în cadrul căreia procesele de integrare derulează în contextul dezvoltării inovaționale;
- produsul unei permanente perfecționări a tehnologiilor, asimilarea accelerată a inovațiilor, adaptarea rapidă la cerințele consumatorilor de servicii educaționale și la cerințele pieței de muncă.

7. Integrarea în cadrul instituțiilor superioare de învățământ a activităților științifice, curriculare și extracurriculare în scopul dezvoltării personalității și formării profesionale a studenților este abordată la nivel conceptual, reieșind din faptul că coordonarea priorităților este posibilă doar în cazul când urmăresc aceleași valori general-umane; când organizarea procesului educațional este orientată spre depistarea și elaborarea unor cicluri didactice generale, a formelor, metodelor și tehnologiilor ce ar asigura posibilitatea de realizare a noilor obiective; diagnosticarea și evaluarea calității și eficacității rezultatelor educaționale.
8. Modelul structural-comprehensiv propus, reflectă legătura directă dintre ideile teoretice ale Concepției și practica de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate și reprezintă o unitate integră dintre următoarele compartimente: obiective, organizare și management; conceptualizare-metodologie; structură și conținut; activitate și rezultate. Modelul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în cadrul unei abordări integrate și algoritmul praxiologic al activității de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare, bazat pe susținerea proceselor de integrare, reflectă caracteristicile relațiilor stabile, tendințelor, căilor de formare profesională și dezvoltare personală a unui viitor specialist competent, și ale unui mediu universitar de formare-dezvoltare calitativ.
9. Elaborarea Metodologiei inovative de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în baza unei abordări integrate:
   - oferă posibilitatea de a dinamiza procesul de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare, reieșind din valoarea comparativă a indicatorilor de calitate a integrării, și de a-l transpune pe o bază riguroasă din punct de vedere matematic;
   - oferă oportunitatea de a organiza monitorizarea sistemică a mediului universitar, de a analiza și a îmbunătăți calitatea lui, de a iniția mecanizme interne și factori capabili să dinamizeze

dezvoltarea acestui mediu;

- permite de a menține mediul într-o stare permanentă de dezvoltare, de a urmări dinamica lui și de a determina perspectivele de dezvoltare.

10. Analiza comparativă a eficacității Metodologiei de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în baza unei abordări integrate, fundamentată pe indicatorii de calitate ai integrării și pe instrumentariul de diagnosticare elaborat, demonstrează că odată cu creșterea valorilor comparative ale indicatorilor de calitate a integrării crește semnificativ și calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare.

Implementarea rezultatelor științifice: materialele elaborate au fost implementate în cadrul Universității de Stat "T.G. Șevcenko" și, parțial, în cadrul Universității de Stat din Moldova.

Aprobarea rezultatelor științifice s-a efectuat pe parcursul întregii perioade de cercetare. Rezultatele investigaționale au fost aprobate la ședințele Departamentului Științe ale Educației a Universității de Stat din Moldova, a Seminarului Științific de Profil din cadrul Institutului de Științe ale Educației (or.Chișinău); Seminarului Științific de Profil din cadrul Universității de Stat din Moldova și la Universitatea de Stat "T.G. Șevcenko" din or.Tiraspol. Conceptele teoretice și tezele fundamentale au fost reflectate în monografii, tratate, programe, diverse materiale și documente cu caracter metodologic. Rezultatele cercetării au fost relatate în cadrul conferințelor științifice internaționale, naționale, conferințelor pedagogice instituționale, de asemenea în cadrul seminarelor metodologice în problema vizată pentru directorii adjuncți pentru educație de la facultățile (instituțiile, filialele) Universității de Stat "T.G. Șevcenko" din or.Toraspol. Materialele cercetării desfășurate au fost reflectate în două monografii, broșuri, articole și rapoarte; au fost utilizate în cadrul cursurilor de formare continue a cadrelor didactice.

Publicații la tema de cercetare. Conținutul de bază al lucrării a fost reflectat în două monografii; 32 de lucrări științifice; un ghid practic, o lucrare instructiv-metodologică.

Volumul și structura tezei. Conținutul propriu-zis al cercetării este expus în 275 de pagini și include: introducerea, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 322 de surse, 36 de figuri, 25 de tabele, 11 anexe.

Cuvinte-cheie: instituţia de învăţământ superior/universitatea; învăţământ; mediu universitar de formare-dezvoltare; dezvoltarea profesională şi personală a viitorului specialist; abordarea de mediu; abordare integrată; abordare bazată pe competenţe; activitatea ştiinţifică, curriculară şi extarcurriculară din universitate; indicatori de calitate ai integrării; calitatea mediului universitar.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea temei de cercetare, este prezentată o analiză generală a nivelului de cercetare a temei date, este formulată problema, sunt definite obiectul, scopul și obiectivele cercetării, sunt determinate metodele, tehnicile și direcțiile de cercetare, de asemenea este argumentată valoarea științifică, teoretică și practică a cercetării, sunt prezentate metodele de validare și aplicare a rezultatelor, este descrisă structura și conținutul lucrării.

În capitolul unu **”Bazele teoretice de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare”** este realizată o analiză fundamentală a diverselor abordări cu privire la problema de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării mai multor domenii de studiu: filozofia, pedagogia generală, psihologia, pedagogia învățământului superior, teoria şi metodologia învățământului profesional. Este cercetată problema ce vizează instruirea, educația, dezvoltarea şi formarea personalității în dependență de factorii mediului înconjurător. Sunt examinate ideile, principiile şi formele de abordare, care constituie fundamentul procesului de instruire şi educație în instituțiile de învățământ superior.

La etapa actuală, dezvoltarea ştiințelor educației se caracterizează prin deschidere şi receptivitate la noile idei, concepții, curente şi orientări. Analiza paradigmelor educaționale în contextul problemei enunțate – examinarea fundamentelor mediului universitar de formare-dezvoltare – demonstrează că, practic, la nivel mondial, s-a stabilit o stare de echilibru menținută de paradigma umanistă (fenomenologică), care se concentrează pe ideea că atât profesorul, cât şi elevul sunt subiecți egali, participanți ai procesului de instruire. Teoria valorilor – axiologia, ca ştiință despre natura valorilor, despre legătura reciprocă dintre diferite valori, relația lor cu factorii sociali şi culturali şi cu structura personalității unește paradigmele educaționale în contextul abordării instruirii şi educației din perspectiva centrării pe elev. Actualitatea unei asemenea abordări în cadrul învățământului superior este dictată de necesitatea de a îmbunătăți calitativ pregătirea viitorilor specialişti, de a revedea abordările tradiționale din sistemul universitar de instruire şi educație. Este oportun să vorbim despre crearea unui mediu universitar de formare-dezvoltare unitar, care ar contribui la dezvoltarea profesională şi personală a viitorilor specialişti competenți.

S-a menționat că la baza ideii de instruire, din perspectiva creării unui mediu educațional (de dezvoltare, de formare) în accepție modernă, se află ”didactica constructivistă” (J.Piaget, John Dewey, L.S. Vâgotski şi alții). Constructivismul se concentrează pe ideea de a obține cunoştințe implicând resursele interne ale individului, din proprie inițiativă, ca urmare a participării active în procesul de învățare.

Reieşind din contextul cercetărilor şi din intențiile manifestate de individ în explorarea mediul înconjurător, am identificat o serie de abordări moderne metodologice generale (ultimul sfert al secolului XX), care caracterizează în mare măsură perioada ştiinței moderne post-clasice. Cele mai importante dintre ele sunt sinergetica lui G.Haken, conceptul autopoietic al lui U.Maturany şi F.Varely, teoria structurilor disipative de I.R. Prigojin, hermeneutica filosofică bazată pe ideile fundamentale ale lui V.Diltei, G.Gadamer, E.Husserl, abordările axiologice, antropologice şi psihoterapeutice. Drept element de legătură între toate aceste teorii enumerate mai sus noi propunem abordarea de mediu ca orientare metodologică care examinează problemele pedagogiei prin prisma mediului, îi conferă o viziune complexă, multiaspectuală. Am evidențiat anume abordarea de mediu, deoarece astfel noi ne axăm pe cercetarea procesului de dezvoltare a personalității în dependență de caracteristicile şi condițiile mediului înconjurător. În cadrul unei asemenea abordări, prin mediu se subînțelege totalitatea factorilor de orice natură care-l înconjoară pe om şi prin intermediul cărora individul se realizează pe sine ca personalitate. Această abordare presupune un complex de acțiuni asupra mediului universitar, care ar asigura transformarea lui într-un mediu academic formativ-dezvoltativ.

Analiza teoretică a lucrărilor ştiinţifice a demonstrat faptul că mediul, drept obiect de cercetare, experimentare şi practicare pentru o dezvoltare socială şi profesională a tinerei generaţii în devenire, nu şi-a pierdut relevanţa nici în prezent, rămânând şi astăzi în atenţia oamenilor de ştiinţă. Apelând la experienţa pedagogică şi activitatea cercetătorilor cu renume, care s-au preocupat de diferite aspecte ale interacţiunii dintre individ şi mediu (D.Dewey, J.Piaget, K.D. Uşinski, N.I. Pirogov, P.F. Lesgaft, V.P. Lebedev, A.B. Orlov, V.I. Panov, V.A. Yasvin, O.Dandara, D.Patraşcu, N.Silistraru, C.Platon, V.Andriţchi, V.Cojocaru etc.), am reuşit să determinăm problemele ştiinţifico-teoretice ale cercetării, pentru a dezvolta o strategie şi a stabili modalităţile de soluţionare a acestora, precum şi a argumenta, a crea şi a pune în aplicare mecanismele tehnologice de modernizare a mediului academic.

Caracteristicile semnificative ale abordării de mediu aplicabile în organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare sunt următoarele:

- acceptarea studentului ca individ care se află permanent în interacţiune cu mediul de formare-dezvoltare, pe care îl asimilează şi îl transformă activ;
- integritatea, conectivitatea structurală şi funcţională a mediului de formare-dezvoltare reprezintă un sistem complex;
- dezvoltarea mediului de formare-dezvoltare se bazează pe principiul de cercetare şi de aplicare a tehnologiilor productive cu scopul de a-l include pe student în mediul universitar bazat pe integrarea principalelor activităţi: ştiinţifică, curriculară şi extracurriculară.

Au fost formulate conceptual o serie de principii, care sunt aplicabile în procesul de instruire şi educaţie în cadrul mediului universitar de formare-dezvoltare, cum ar fi principiul orientării umaniste, principiul relaţionării cu natura, principiul relaţionării cu cultura, principiul eficienţei interacţiunii sociale, principiul de concentrare a procesului de învăţare şi educaţie pe dezvoltarea competenţelor profesionale, sociale şi culturale ale individului.

În contextul problemei abordate – formarea mediului universitar – am formulat idei care reflectă tendinţele contemporane şi pe care ne vom sprijini în continuare, am evidenţiat mecanismele de construire a mediului universitar de formare-dezvoltare, posibilităţile de punere în aplicare a abordărilor în organizarea procesului educaţional, căile de formare a mediului universitar de formare-dezvoltare. În abordările menţionate, am reprezentat două aspecte, care reflectă logica procesului educaţional în cadrul mediului universitar de formare-dezvoltare: de pe poziţia individului în mediul universitar, precum şi din punctul de vedere al organizării acestui proces.

Funcţionarea mediului universitar de formare-dezvoltare este considerat de noi drept un proces inovativ. Procesul inovativ reflectă în sine formarea şi dezvoltarea unor conţinuturi şi forme de organizare noi. Acest fapt se realizează prin specificarea obiectivelor şi desfăşurarea activităţilor inovative în mediul universitar – dezvoltarea inovaţiilor, crearea, punerea în aplicare şi difuzarea lor. În acest sens, pentru implementarea transformărilor inovative în mediul universitar, propunem abordare unui program-ţintă, care presupune stabilirea clară a obiectivelor, formularea şi punerea în aplicare a unui program de acţiuni, orientat spre realizarea acestor obiective. Funcţionarea şi dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare este condiţionată şi de o dirijare eficientă (utilizarea metodelor moderne de management), şi se realizează pe

baza implementării inovațiilor, având drept scop crearea condițiilor favorabile pentru îmbunătățirea calității și diversificarea resurselor mediului dat, de-asemenea, utilizarea lor efectivă în scopul dezvoltării personale și profesionale a studenților.

Astfel, determinarea ipotezelor teoretice, analiza și studiul cuprinzător al tendințelor în teorie și practică, ne-a permis, la prima etapă, să evidențiem actualitatea problemei în ce privește organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare, să confirmăm caracterul adecvat al obiectivelor formulate și al sarcinilor de cercetare. În baza analizei teoretice a premiselor deja existente, am fundamentat Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordărilor postmoderne.

În capitolul al doilea **„Mediul universitar de formare-dezvoltare: abordare conceptuală”** sunt fundamentate principiile metodologice conceptuale de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare, drept un proces integru, pe care se bazează modelul structural și de conținut al mediului în cauză. Concepția se bazează pe legile de bază ale dialecticii, principiile universale ale cunoașterii științifice, principiile creării și funcționării mediului universitar de formare-dezvoltare. Abordările metodologice în organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva structurală, sistemică, acmeologică, de mediu, sinergetică, integrată, axiologică și de pe poziția de prioritate a autorealizării individului în procesul activității educaționale, ne permite să distingem caracteristicile atribuite mediului dat, care diferă de toate celelalte sfere și forme de activitate educațională din societate.

În Concepție sunt argumentate pe larg:

- ✓ legitățile de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ condițiile de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ factorii de creare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ tehnilogiile eficiente de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ caracteristicile mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ cerințele față de mediul universitar din perspectiva asigurării condițiilor pentru formarea și dezvoltarea subiecților implicați în procesul educațional;
- ✓ indicatorii de calitate a mediului universitar de formare-dezvoltare;
- ✓ structura mediului universitar de formare-dezvoltare.

A fost elaborată și caracterizată detaliat structura mediului universitar de formare-dezvoltare, care reprezintă totalitatea unui șir de componente: componenta comunicațional-informativă, reprezentată prin elementele de informare, comunicare și organizaționale; componenta materială care constă din resursele și elementele de spațiu și de obiecte; componenta metodică și de conținut, reprezentată de materialele curriculare și metodologice și de alte elemente cu conținut metodologic. Prin componenta mediului de formare-dezvoltare noi percepem unitatea tuturor elementelor care au o origine comună și care determină funcționarea și dezvoltarea mediului universitar. Componenta are, pe de o parte, un caracter de integrare și, pe de altă parte, influențează toate celelalte componente ale mediului.

Mediul de formare-dezvoltare reprezintă starea funcțională a mediului universitar, pentru crearea căruia este orientată întreaga activitate inovativă de transformare a acestuia în conformitate cu obiectivele stabilite în ce privește obținerea unei calități înalte a mediului, drept care ca indicator servește dezvoltarea

personală și profesională a studentului și formarea sa ca specialist competent în cadrul universității și realizarea în mod constant, consecvent a misiunii instituționale.

Totalitatea condițiilor și factorilor mediului universitar de formare-dezvoltare posedă caracteristicile unui obiect sistemic modelat, concret orientat (componenta formativ-sistemică, care asigură stabilitatea sa, reprezintă dezvoltarea personală și profesională a unui specialist competent); integru (pe de o parte, mediul universitar este un element al unui sistem global, pe de altă parte, este împărțit în mai multe componente structurale interconexe. Lipsa cel puțin a uneia dintre aceste componente poate provoca o eroare de sistem); deschis, adică receptiv la schimbările din mediul înconjurător (pe piața forței de muncă, și acest proces este valabil în ambele direcții).

Reieșind din metodologia abordării integrate și a proceselor educaționale care se desfășoară în instituția de învățământ superior, integrarea este apreciată de noi drept un instrument de sinteză teoretică destinat pentru obținerea de noi rezultate, care vor depăși semnificativ valoarea cognitivă a tuturor componentelor integrabile. Integrarea, în acest sens, este caracteristică pentru toate tipurile de activitate – curriculară, științifică și extracurriculară. Realizarea tuturor transformărilor necesare, atât a elementelor componente, cât și a întregului sistem, se efectuează la etapa de integrare, având drept rezultat creșterea nivelului calității. Putem spune că integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare reprezintă un proces, iar rezultatul este orientat spre organizarea și dezvoltarea unui tot întreg – mediul universitar de formare-dezvoltare – prin dezvăluirea potențialului interior. Astfel, împreună cu sistemul de relații care continuă să se dezvolte, are loc și stabilirea unei structuri comune, ce produce o puternică integrare, obținându-se în așa mod o nouă calitate a mediului la nivelul de funcționare a întregului, adică a universității, având drept scop dezvoltarea personală și formarea profesională a studenților.

Analizând integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare ca factor important în crearea mediului universitar de formare-dezvoltare, ne bazăm pe prevederile care rezultă din însăși esența procesului de integrare: a) prioritatea și primatul întregului în raport cu părțile sale; b) reprezentarea întregului concomitent ca punct originar și final al procesului de integrare; c) întregul determină fiecare componentă a sa în parte, reieșind din sine însuși, în corespundere cu esența sa de funcționare a întregului.

Aceste prevederi promovează ideea cu privire la importanța primordială a întregului în procesul de realizare a integrării, pe care ni-l putem imagina ca pe un organism viu, un organism în evoluție, ce își gestionează de sinestătător elementele sale componente, care, în același timp, se caracterizează atât printr-o specializare concretă, cât și printr-o funcționare interdependentă de întreg.

Drept bază pentru fundamentarea teoretică și metodologică a organizării mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, în opinia noastră, servește abordarea *sistemică-acțională*, deoarece ea descrie mai deplin condițiile psihologice de bază și mecanismele procesului de predare, structura activității instructive a studenților într-un mediu universitar de formare-dezvoltare. Ca urmare a acestei abordări, bazându-ne pe o analiză aprofundată a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, am reușit să evidențiem activitățile educaționale generale care determină capacitățile, cunoștințele, atitudinile și valorile generale ale subiecților implicați în procesul educațional. Teoria activității, personalității, curriculumului se îmbină organic cu

abordarea sistemică-acțională și ne permite să definim caracteristicile esențiale ale procesului de constituire a mediului universitar de formare-dezvoltare.

Pentru a dezvălui relațiile cauză-efect dintre fenomenele și procesele educaționale, caracterizate prin integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare, în conformitate cu logica cercetării noastre, am apelat la teoria (ideea) *complementarității*. În acest sens, prezintă interes punctul de vedere al cercetătorului R.Bernstain, care constată că „printre caracteristicile specifice ale situației socio-culturale contemporane se evidențiează tot mai mult, ieșind în prim-plan, logica suplimentară, care se bazează pe principiul "și/și", spre deosebire de logica unei opoziții binare stabile, construită pe principiul „sau/sau". <...> În cazul principiului "și/și" are loc procesul de concentrare, de unire a diferențelor, care, prin prin elementele adunate împreună, reproduce pluralitatea socială în forma ei neredusă [21]. Complementaritatea este un mecanism universal pentru integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare pe baza interacțiunii lor conform principiului „și/și" în cadrul unui tot întreg concret – mediul universitar de formare-dezvoltare – și este asociat cu activitățile conștiente ale studenților pentru acumularea cunoștințelor, abilităților, valorillor general-umane.

Pentru o prezentare mai clară a complementarității activităților științifice, curriculare și extracurriculare vom apela la ideea unui cub-transformator, figura 1. Cubul transformator, ca model de complementaritate, ne permite să vizualizăm și să înțelegem clar mecanismul de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare pe baza complementarității lor.

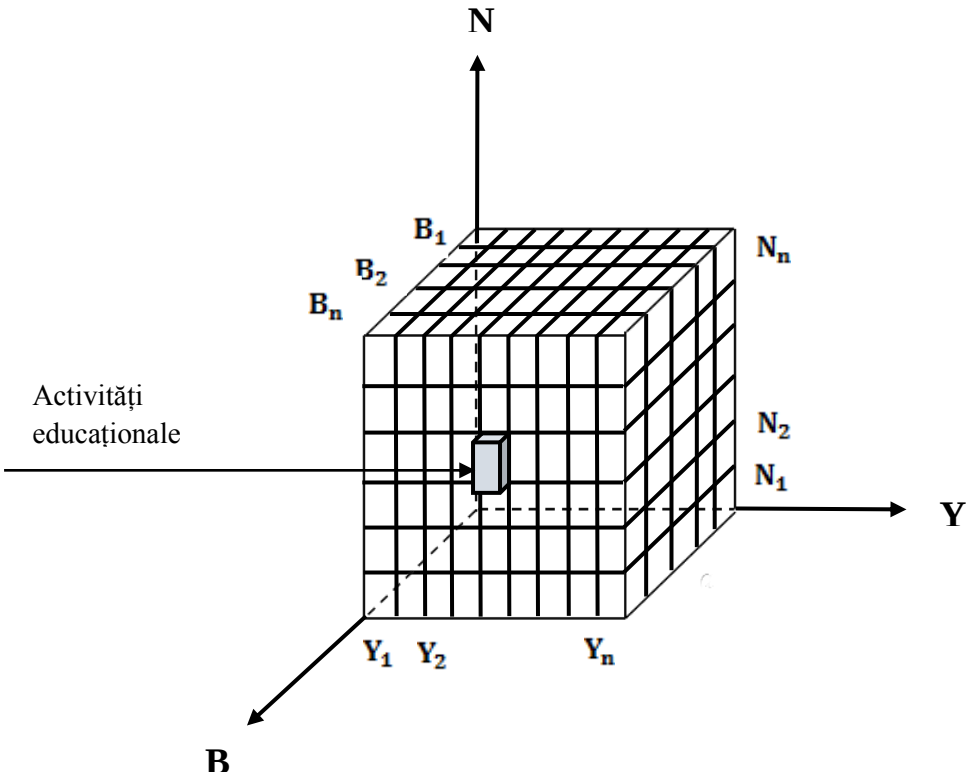

Fig.1. Complementaritatea activităților științifice, curriculare și extracurriculare

Vectorul N – reprezintă tipurile de activitate ale subiecților mediului în domeniul cercetării științifice: $\mathbf{N_1}$ – scrierea tezelor de licență; $\mathbf{N_2}$ – elaborarea lucrărilor de calificare; $\mathbf{N_3}$ – scrierea referatelor și articolelor științifice; $\mathbf{N_4}$ – participarea în cadrul cercurilor științifice studențești ș.a.

Vectorul Y – reprezintă tipurile de activitate ale subiecților mediului în domeniul activităților curriculare: $\mathbf{Y_1}$ – ascultarea explicațiilor profesorului; $\mathbf{Y_2}$ – ascultarea colegilor și implicarea activă în analiza referatelor prezentate de ei; $\mathbf{Y_3}$– rezolvarea cantitativă și calitativă a problemelor; $\mathbf{Y_4}$– explicarea proceselor și fenomenelor cercetate; $\mathbf{Y_5}$ – analiza diferitor situațiilor problemă etc.

Vectorul B – reprezintă tipurile de activitate ale subiecților mediului în domeniul activiăților extracurriculare: în afara orelor de curs: $\mathbf{B_1}$ – sistematizarea materialelor și a mijloacelor didactice, scrierea referatelor și a rapoartelor; $\mathbf{B_2}$– lucrul individual cu literatura științifică etc.; în cadrul activităților extracurriculare de formare (educare): $\mathbf{B_1}$ – pregătirea, organizarea și parti-ciparea în diverse concursuri; $\mathbf{B_2}$– evenimente de cultură generală; $\mathbf{B_3}$ – activități de voluntariat etc.

Complementaritatea activităților științifice, curriculare și extracurriculare a studenților, prezentată în figura 1, ne permite să stabilim activități universale de învățare, care, la rândul lor, vor duce la dezvoltarea competențelor, ca urmare a aplicării unor operații intelectuale concrete la un conținut bine determinat.

Au fost identificate legitățile de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare:

- complementaritatea reprezintă un mecanism universal de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare;
- abordarea acțional-sistemică asigură unitatea activităților științifice, curriculare și extracurriculare prin intermediul formării la studenți a activităților universale de învățare, fapt care va duce la formarea (asimilarea) competențelor;
- integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare se desfășoară în baza curriculumului (paradigmei educaționale) și a ”curriculumului ascuns”, care, deși formal nu este reflectat în documentația oficială a instituției, se realizează în diversitatea interacțiunilor dintre subiecții procesului de învățământ și, de fapt, are un impact educațional semnificativ asupra formării personalității.

Pentru o reprezentare mai convingătoare a faptului precum că *competențele* pot servi drept instrument de integrare și factor de legătură în funcționarea mediului universitar de formare-dezvoltare și element de concordanță între ele, noi am propus *matricea de integrare a competențelor*. La elaborarea matricii de integrare a competențelor noi am apelat la clasificarea competențelor conform metodologiei proiectului internațional Tuning Educational Structures in Europa – Ajustarea structurilor educaționale europene [6].

Matricea de integrare a competențelor generale și specifice (după domeniile de activitate) va permite să evidențiem rolul corelativ al tuturor tipurilor de competențe în procesul de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare. Esența matricei constă în faptul că pe verticală noi am plasat competențele generale, iar pe orizontală – competențele speciale, cele care se referă la activitățile științifice, curriculare și extracurriculare, pentru a demonstra relația complexă dintre ele (transferul reciproc, interacțiunea).

Să ilustrăm printr-un exemplu caracteristicile interrelaționale ale unei subgrupe de competențe cu alte competențe, completând matricea de integrare a competențelor generale și specifice (după domeniile de

activitate) (tabelul 1). Competența **(CI-1)** capacitatea de analiză și sinteză este direct conectată și interrelaționează cu **(COȘ-1)** este capabil să analizeze rezultatele cercetărilor științifice și să le aplice în practică pentru a rezolva sarcini concrete educaționale și de cercetare; **(COȘ-3)** este capabil să participe la discuții și dezbateri pe teme profesionale, să-și argumenteze logic propriul punct de vedere, să redacteze texte științifice după o anumită structură logică; **(CP-2)** este capabil să aplice cunoștințele teoretice și practice sistematizate ale științelor umanitare, sociale și economice în soluționarea problemelor de ordin social și profesional; **(CG-1)** posedă o cultură a gândirii, este capabil să sintetizeze, să analizeze, să perceapă informația, să stabilească obiectivele și să selecteze modalitățile de realizare a lor.

Tabelul 1. Matricea de integrare a competențelor generale și specifice (după domeniile de activitate)

Competențe speciale / **Competențe generale**	**Activitatea științifică**					**Activitatea curriculară**					**Activitatea extracurriculară**				
	COȘ-1	**COȘ-2**	**COȘ-3**	**…**	**COȘ-n**	**CP-1**	**CP-2**	**CP-3**	**…**	**CP-n**	**CG-1**	**CG-2**	**CG-3**	**…**	**CG-n**
Competențe instrumentale															
CI-1	+		+				+				+				
CI-2															
CI-3															
…															
CI-n															
Competențe interpersonale															
CIt-1															
CIt-2															
CIt-3															
…															
CIt-n															
Competențe sistemice															
CS-1															
CS-2															
CS-3															
…															
CS-n															

Prin analogie, reieșind din profilul și direcția de formare a studentului în cadrul universității, avem posibilitatea să completăm întreaga matrice, cu condiția ca inițial să fie concretizată competența. Astfel putem stabili că integrarea are la bază acel element principal regulator – competența – care ghidează și direcționează toate celelalte componente. În așa mod, mediul universitar de formare-dezvoltare se concentrează în jurul unui singur centru. Fiind un factor de natură sistemică, acest element-centru este capabil: a) să unească într-un tot întreg toate componentele sistemului (ale mediului universitar de formare-dezvoltare); b) să stimuleze activitatea întregului sistem; c) să le orienteze spre obiective concrete; d) să mențină un anumit grad de libertate a componentelor; d) să asigure autoreglarea sistemului.

În procesul de organizare, mediul universitar de formare-dezvoltare trece printr-o serie de faze consecutive, succedarea cărora depinde direct de modificarea intensității relațiilor de interdependență dintre componentele sale. Se formează diferite sisteme de relații, interacțiuni, bazate pe coincidența obiectivelor, valorilor, caracteristicilor principale, iar în continuare – pe baza rezultatelor unor funcționări posibile între componentelor întregului. Împreună cu sistemul de relații, care continuă să se dezvolte și se consolideze, are loc stabilirea structurii generale, se produce o integrare profundă, adică un nivel calitativ nou de funcționare

a întregului (universității), care, la rândul său, duce la creșterea calitativă a mediului universitar de formare-dezvoltare.

Problema studiată de noi în lucrarea de față cu privire la integrarea activităților de bază din universitate este una extrem de complexă și dificilă. Ea poate fi abordată atât ca o situație de relații, conexiuni, interpătrunderi, ce combină diverse tipuri de activități separate, diferențiate într-un proces integru, cât și ca un proces ce generează o astfel de situație. Pentru o prezentare mai amplă și completă a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, unele aspecte ale acestui proces necesită o diferențiere. În acest scop, în cercetare au fost sistematizate și concretizate *direcțiile, componentele și indicatorii* de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare, care sunt testate în partea experimentală a studiului dat. Indicatorii (rezultatele) integrării, cu condiția ca aceștia să se realizeze pe deplin în mediul universitar, determină calitatea proceselor de integrare, care, la rândul lor, în complex asigură calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare.

În capitolul al treilea **„Organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul abordării integrate”**, luând drept bază principiile identificate de ordin științifico-teoretic, euristico-metodologic de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unor abordări integrate și de mediu, sunt fundamentate modelele tehnologice și metodologice de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare în cadrul universității; este prezentat Modelul structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar în contextul abordării integrate; este dezvăluit treptat, pe etape, procesul inovativ de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare și este descris algoritmul praxeologic al acțiunilor pentru crearea mediului universitar de formare-dezvoltare, susținut de procesele de integrare.

Activitatea științifică din cadrul universității constituie o parte a mediului, cu trăsăturile sale specifice. Ea se compune din mai multe direcții de activitate a cadrelor didactice și profesorale, în colaborare cu comunitatea studenților, care sunt indisolubil legate și care se îmbogățesc reciproc datorită proceselor de integrare și a relațiilor dintre ele. Aceste direcții de activitate sunt reprezentate prin munca științifică a corpului profesoral universitar; activitatea științifică și de cercetare a Centrelor și Laboratoarelor de Cercetare științifică; munca de cercetare științifică a studenților. Semnificația abordării integrate a activităților științifice constă în elaborarea și coordonarea de către toate părțile cointeresate a unei politici științifice și educaționale coerente. Pe de o parte, această politică contribuie la creșterea spațiului pentru alegerea liberă și individuală, deosebit de favorabil pentru autorealizarea savanților, profesorilor, aspiranților și studenților în diferite direcții științifice de perspectivă, proiecte de cercetare, cursuri universitare etc. Pe de altă parte, sistemul de abordare integrată a activităților științifice creează în acest scop un mediu avantajos pentru colaborare, mediu care presupune totodată și o „deschidere“ a tuturor componentelor informaționale și instituționale ale complexelor științifico-educaționale, ale instituțiilor de cercetare științifică și ale universităților, mobilitatea personalului (inclusiv sub formă de schimb de specialiști performanți), pentru a stimula și a promova competitivitatea științifică, forme de evaluare reciproce, aderarea la un cod moral de conduită pe piața serviciilor educaționale și de cercetare științifică.

Pentru ca mediul universitar de formare-dezvoltare să-şi îndeplinească misiunea de formare profesională şi personală a studentului şi să realizeze funcţia sa educativă în domeniile profesionale şi generale, este necesar ca întreaga activitate educaţională, în contextul abordării integrate, să se organizeze şi să se desfăşoare la următoarele niveluri: *integrarea la nivel de acte normative*, care reglementează procesul de învăţământ (curricula, planuri de învăţământ, programe de instruire, materiale metodologice instructiv-educative ...) şi intercorelarea lor din interior; *integrarea la nivel de conţinut* (integrarea transdisciplinară şi interdisciplinară, organizarea cursurilor integrate, instruirea integrată); *integrarea la nivel de proces* în condiţiile unui învăţământ structurat pe mai multe trepte/niveluri (bacalaureatul, licenţa, specializarea, magistratura, aspirantura).

În acest sens, împărtăşim punctul de vedere al cercetătorului român E. Păun, autorul monumentalei lucrări „Pedagogie. Fundamentări teoretice şi demersuri aplicative", cu privire la perspectiva dezvoltării unui învăţământ integrat la nivel mondial şi despre rolul subiectiv-emoţional îl instruirii [5]. Este recomandabil ca activităţile educaţionale în contextul unei abordări integrate, în cadrul universităţii, să se efectueze prin punerea în aplicare a căilor individuale de instruire pentru fiecare student, ţinând cont în mod obligatoriu, la stabilirea acestor căi, de principiul priorităţii intereselor studenţilor şi utilizarea sistematică a indicatorilor de evaluare a rezultatelor învăţării individuale.

Pentru ca mediul universitar de formare-dezvoltare să îndeplinească sarcina de formare a competenţelor generale, este necesar ca *activităţile extracurriculare (educaţia nonformală*), în contextul unei abordări integrate, să se organizeze şi să se desfăşoare la următoarele niveluri: *activitatea extracurriculară în sălile de curs* a subiecţilor-participanţi la procesul instructiv-educativ; *activitatea extracurriculară de formare (educaţie*) a subiecţilor-participanţi la procesul instructi-educativ.

Prin activitatea extracurriculară, noi subînţelegem activităţile în comun ale corpului profesoral-didactic şi ale colectivului studenţesc de planificare, organizare, deşfăşurare şi analiză a procesului educaţional extracurricular. Trebuie să menţionăm că anume aceste realităţi pedagogice sunt considerate de oamenii de ştiinţă drept o soluţie eficientă pentru autoactualizarea, autodeterminarea socială şi autodezvoltarea personalităţii fiecărui student. Acest lucru este facilitat şi de orientarea directă a activităţilor extracurriculare din cadrul universităţilor către intenţiile personale ale studentului, tendinţa lui de autoactualizare, autodeterminare şi autodezvoltare în corespundere cu propriile orientări şi valori.

În cazul unei abordări prin competente, integrarea activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extracurriculare ne permite să asigurăm o dezvoltare echilibrată a competenţelor generale (de cultură generală, instrumentale, sociale şi personale) şi a competenţelor profesionale, necesare unui specialist în vederea formării sale profesionale şi personale, care i-ar permite să concureze liber pe piaţa muncii.

Pentru o descriere mai amplă a modului de organizare şi dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate, am elaborat Modelul structural-comprehensiv de organizare şi dezvoltare a mediului universitar, cu accent pe conţinut (vezi, Tabelul 2). În Modelul structural-comprehensiv de organizare şi dezvoltare a mediului universitar, prezentat în lucrare, (în continuare – Modelul), comportamentul tuturor elementelor componenete este determinat de comportamentul sistemului (mediului de formare-dezvoltare) în ansamblu şi, invers, comportamentul sistemului în întregime este

determinat de comportamentul elementelor sale componente. Toate elementele Modelului sunt aranjate într-o ordine succesivă logică, care, în ordine inversă, de asemenea urmărește o legătură strânsă între componentele din cadrul acesteia, ceea ce creează integritatea structurală a elementelor și a sistemului în întregime.

În Modelul prezentat, procesele de tranziție de la starea de așteptare la starea de conectare sunt însoțite de anumite modificări, concret orientate. Inițierea modificărilor are loc la nivelul întregului bloc și care deține rolul de „promotor". El definește scopul și obiectivul Modelului – transformarea calitativă a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate. Modificarile ulterioare depind în mare măsură de conexiunea sa cu blocul de organizare și management, care determină managementul organizării și getsionării modificărilor mediului universitar în contextul unei abordări integrate.

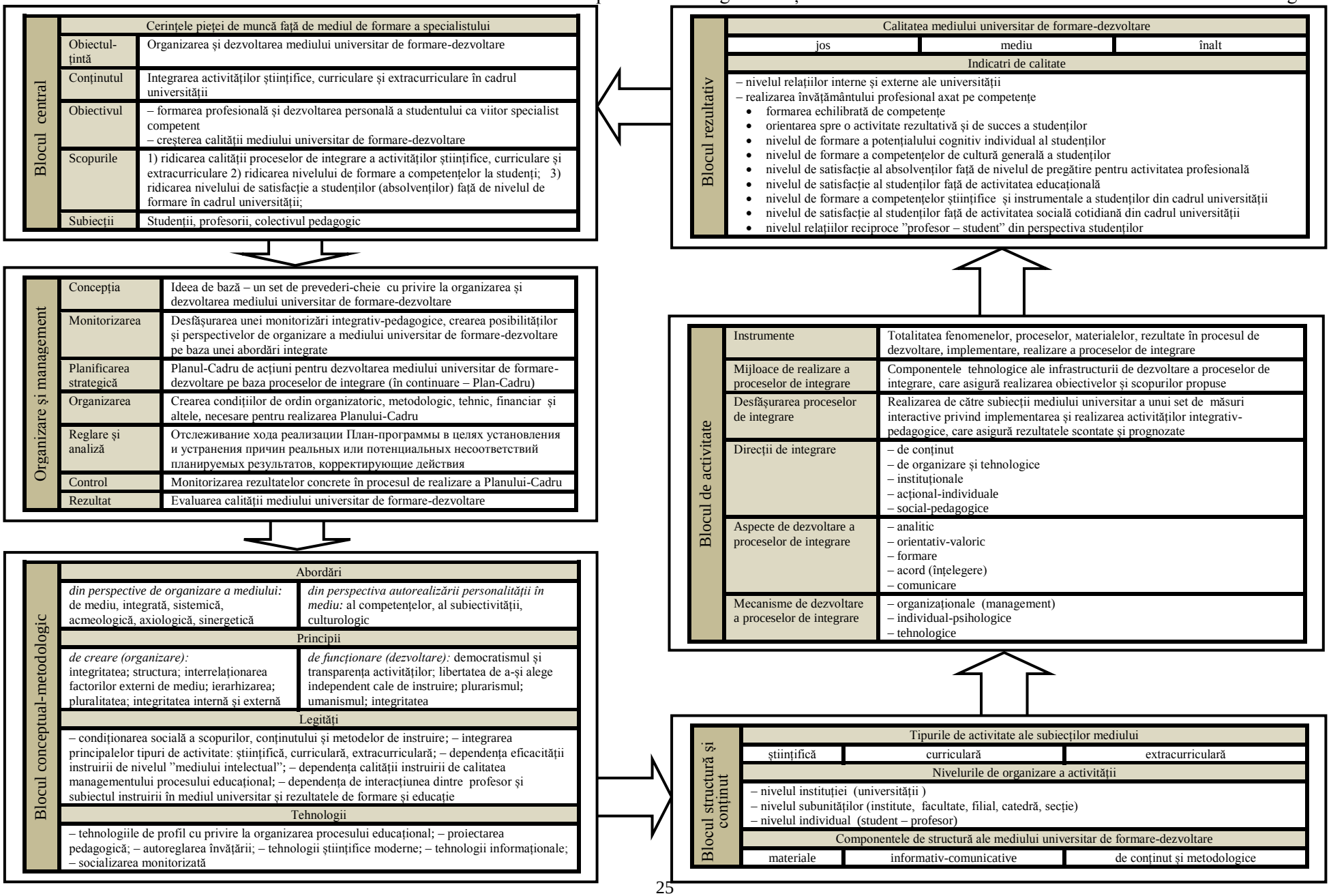
Blocul conceptual-metodologic reflectă concepția cu privire la mediul universitar de formare-dezvoltare în contextul abordării postmoderniste și a fundamentelor teoretice de bază privind procesul de proiectare a dezvoltării profesionale și personale a studentului ca viitor specialist competent.

Blocul structural teleologic stabilește unde și ce schimbări vor avea loc, având drept scop atingerea unor obiective concrete, care, la rândul lor, vor determina îmbunătățirea calității mediului universitar de formare-dezvoltare. Acesta constituie o unitate a tuturor componentelor ce formează structura mediului universitar de formare-dezvoltare: materiale, de comunicare și informare, metodologice și de conținut; nivelurile de organizare a activităților: universitățile și subdiviziunile lor (institute, departamente, filiale, catedre, secții), nivelul individual (student-profesor); diverse tipuri de activități ale subiecților mediului: activitățile științifice, curriculare și extracurriculare sunt principalele modalități de activitate în cadrul universității, care, integrându-se unele cu altele, contribuie nemijlocit la dezvoltarea calitativă a personalității și a mediul universitar.

Blocul de activități al Modelului este determinat de caracteristicile procesului de dezvoltare a proceselor de integrare, care este unul extrem de complex, multiaspectual, neuniform și este susținut de interrelaționarea mecanismelor de dezvoltare a proceselor de integrare (organizatorice, personale-psihologice și tehnologice), a părților de dezvoltare a proceselor integrative (analitică, orientativ-valorică, de formare, de negociere și comunicare) și a direcțiilor de integrare (informativă, organizatorică, tehnologică, instituțională, personal-acțională). Cursul de dezvoltare a proceselor de integrare reprezintă un proces care decurge pe etape și care este în strânsă legătură cu realizarea de către subiecții mediului universitar a complexului de măsuri corelate pentru implementarea și punerea în aplicare a activităților educaționale integratoare, care asigură rezultatele previzibile scontate. Mijloacele de dezvoltare a proceselor de integrare sunt componentele de bază a infrastructurii tehnologice a dezvoltării/integrării, iar drept instrumente servesc totalitatea fenomenelor, proceselor, materialelor, obținute în cadrul dezvoltării, aplicării și implementării proceselor de integrare.

Blocul rezultativ determină eficiența modelului propus și îndeplinește concomitent funcția de monitorizare. Indicatorii de calitate, reprezentați în Modelul dat, pe de o parte, demonstrează calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare, și, pe de altă parte, calitatea proceselor de integrare. Mediul universitar de dezvoltare și de formare este reprezentat de trei niveluri: scăzut, mediu, ridicat. Prin calitate avem în vedere nivelul la care mediul universitar devine unul formativ-dezvoltativ și satisface nevoile reale ale subiecților acestui mediu.

Tabelul 2. Modelul structural-comprehensiv de organizare și dezvoltare a mediului universitar în contextul abordării integrate

Integrarea componentelor pe verticală este considerată de noi ca un tot întreg și o interacțiune între componentele și părțile Modelului, care asigură organizarea, funcționarea și dezvoltarea mediului universitar de formare în scopul formării profesionale și personale a studenților și îmbunătățirea calității mediului. Integrarea pe orizontală reprezintă o integritate unitară, cu un scop bine determinat, a tuturor elementelor ce interacționează și care posedă caracteristici noi, care nu sunt proprii acestor elemente în alte condiții separate.

Generalizând prevederile mamagementul inovațional, luând drept bază modelul „caseta neagră", vă prezentăm procesul inovativ de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare (Figura 2).

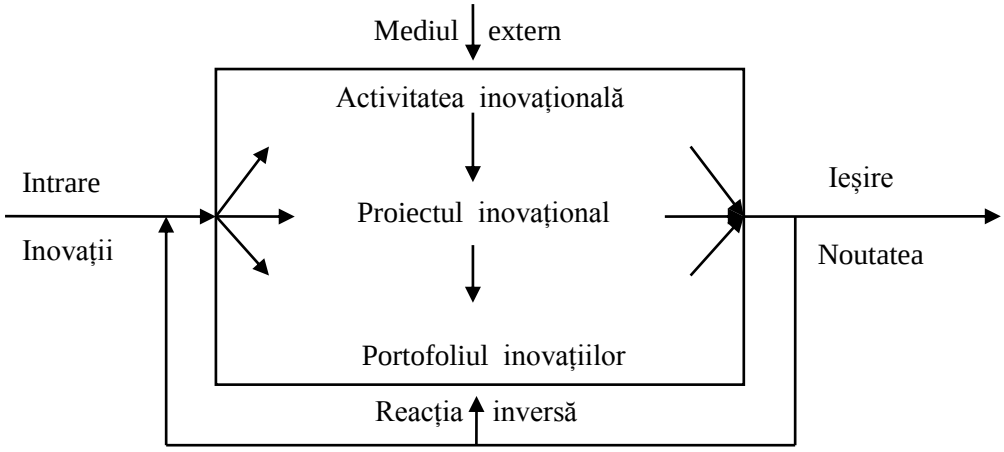

Fig.2. Procesul inovativ de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare

Să reprezentăm pe etape procesul inovațional de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formarea-dezvoltare tabelul 3.

Tabelul 3. Procesul inovațional de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formarea-dezvoltare

№ п/п	**Etapele**	**Tipul activității**	**Noutatea**
1.	Inovațiile	Elaborarea noilor abordări, prevederi, idei.	Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordării postmoderniste.
2.	Activitatea inovațională	Procesul de stabilire a marketingului strategic, elaborare și implementare a inovațiilor.	Modelul de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul abordării integrate.
3.	Proiectul inovațional	Forma de management a activității inovațiponale.	Planul complex de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare fundamentat pe procesele de integrare.
4.	Portofoliul inovațiilor	Lista completă, argumentată a inovațiilor care urmează a fi implementate în mediul universitar.	Metodologia inovativă de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate. Activitățile Planului complex de

			dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare.
5.	Rezultate (noutatea)	Determinarea calității mediului universitar de formare-dezvoltare.	O nouă calitate a mediului universitar de formare-dezvoltare.

În cadrul cercetării noastre, pornind de la logica cercetării și urmând totodată principiul „de la general la particular“, noi am elaborat și am validat algoritmul praxiologic al procesului inovator de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare. Acesta descrie un proces amplu, care implică o serie de etape interdependente: monitorizarea primară a mediului, realizarea activităților de inovare, aplicarea feedback-ului, utilizarea rezultatelor în activitatea sistemică a universității. Procesul de introducere a inovațiilor în practică, în mediul universitar, are unul specific. În practică, reieșind din parametrii determinați, prognozați pentru „ieșire“ și luând în considerație parametrii înregistrați, disponibili la „ieșire“, se stabilesc cerințele pentru „intrare“, ca mai apoi să se conecteze canalele „feedback-ului“, și, la rândul său, să se proiecteze parametrii „procesului în sistem.“

Modelul și algoritmul praxiologic reflectă caracteristicile, tendințele, precum și direcțiile privind dezvoltarea profesională și personală a unui specialist competent, dar și privind creșterea calității mediului universitar de formare-dezvoltare.

În capitolul al patrulea **„Abordarea experimentală în cercetarea mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare”** este validată experimental și confirmată eficiența fundamentelor științifice și praxiologice argumentate în lucrare cu privire la organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza unei abordări integrate.

În acest scop, am realizat următoarele sarcini:

1. În conformitate cu Modelul și algoritmul praxiologic de activitate cu privire la dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare, a elabora Metodologia inovațională de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate (în continuare – Metodologia). A fundamenta din punct de vedere matematic procesul de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în corespundere cu valoarea componentelor și indicatorii de calitate ai integrării.
2. În baza Metodologiei propuse, a organiza monitorizarea integrativă/pedagogică a mediului universitar de formare-dezvoltare (etapa experimentală de constatare): până la introducerea inovațiilor, a cerceta și a colecta datele necesare și suficiente pentru a caracteriza calitatea componentelor procesului de integrare și calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare în ansamblu în contextul unei abordări integrate a activităților științifice, curriculare și extracurriculare.

3. Bazându-ne pe fundamentele conceptuale cu privire la organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare, în conformitate cu obiectivele, bazele metodologice ale activității de integrare, a desfășura *etapa experimentală de formare*. Experimentul de bază constă în a implementa și a pune în aplicare Planul complex de dezvoltare cu privire la funcționarea mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare.
4. În scopul de a identifica modificările înregistrate de indicatorii cantitativi și calitativi, ce caracterizează componentele procesului de integrare și calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților ştiințifice, curriculare și extracurriculare, a efectua *etapa experimentală de control*. La efectuarea fazei de control, au fost utilizate procedurile aplicate la etapa de constatare a cercetării.

Drept bază pentru desfășurarea experimentului a servit Universitatea de Stat ”T.G. Șevcenko”, or.Tiraspol (în continuare – US ”T.G. Șevcenko”).

Soluțiile propuse pentru evaluarea calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate, au fost exprimate prin eficiența unui ansamblu de metode complementare și interdependente, prezentate sub forma unor *proceduri*, care, fiind realizate în ordine consecutivă, duc nemijlocit spre rezultatele scontate. În complex, aceasta reprezintă Metodologia de evaluare a calității mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza unei abordări integrate

Procedura 1. Stabilirea listei pentru indicatorii de calitate a integrării.

Procedura 2. Determinarea valorii (importanței) pentru fiecare componentă a calității integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare. Pentru realizarea procedurii date, folosim metoda expertă a coeficienților valorici de bază (CVB), care presupune următoarele:

2.1 Alcătuirea chestionarului, efectuarea chestionarului.

2.2 Calcularea valorilor iterative.

2.3 Calcularea coeficientului de competență al expertului (CCE).

2.4 Elaborarea tabelului sumar.

2.5 Calcularea coeficientului de concordanță (acord) al expertului și testarea valorii lui.

2.6 Elaborarea clasamentului.

2.7 Verificarea corespunderii clasamentului cu legea lui Zipf.

2.8 Calcularea valorilor.

Procedura 3. Determinarea funcțiilor-*d* particulare pentru indicatorii de calitate a integrării. Определение частных *d*-функций показателя качества интеграции.

Procedura 4. Determinarea funcției-*D* generale a calității mediului universitar de formare-dezvoltare.

La etapa de constatare a experimentului, bazându-ne pe Metodologia propusă de noi în cercetare, am realizat următoarele:

1. Pornind de la partea teoretică a cercetării, am evidențiat componentele calității integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare din cadrul universității, iar pentru comoditatea prelucrării acestor date, le-am conferit câte un cod, de la X_1 până la X_{13}, (sunt

prezentate în tabelul 5).

2. Aplicând Metoda coeficienților valorici de bază, am determinat valoarea (importanța) fiecărui element component al calității integrării, tabelul 4.

Tabelul 4. Rangurile și coeficienții valorici de bază ai indicatorilor calității integrării

Rang	X_i	α_i
1	X_{10}	1,0
2	X_4	0,80
3	X_8	0,70
4	X_9	0,70
5	X_{12}	0,70
6	X_{13}	0,70
7	X_7	0,65
8	X_3	0,65
9	X_6	0,65

Din clasamentul obținut, putem deduce că indicatorii calității integrării, care în mare măsură au influențat asupra rezultatului – calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare – pentru US ”T.G.Șevcenko” s-au dovedit a fi *indicatorul de calitate a integrării* X_{10}, *apoi, în ordine, descrescândă,* $X_8, X_9, X_{12}, X_{13}, X_7, X_3, X_6$.

3. Determinarea valorii funcțiilor-*d* particulare pentru fiecare indicator de calitate al integrării după formula:

$$d = \exp\left\{-\exp\left\{-\left[9\left(\frac{Y-b}{c-b}\right)^{1.927} - 2\right]\right\}\right\} \qquad (9.29)$$

care este necesară pentru a determina, la rândul său, funcția-*D* generală după formula (9.27) [7]

$$D = \sqrt[\Sigma_{i=1}^{m}\alpha_i]{\prod_{i=1}^{m} d_i{}^{\alpha_i}} \qquad (9.27)^1$$

Pentru a determina valorile numerice ale fiecăreia dintre funcțiile particulare d_i – e necesar să obținem valoarea concretă pentru *reacția individuală a componentelor calității integrării*. În acest scop, am selectat Metode/tehnici (de diagnosticare) (tabelul 5), care sunt relevante pentru realizarea sarcinilor propuse.

În perioada mai – iunie 2015, la 13 facultăți și departamente din cadrul Universității de Stat ”T.G. Șevcenko”, am realizat un studiu pentru a determina valoarea reacției individuale pentru fiecare componentă a calității integrării. Au fost intervievați 585 de respondenți – studenți de la anul IV (absolvenții ciclului unu, anul de studii 2014-2015. Rezultatele chestionarului sunt prezentate în tabelul 5.

[1] Numerotarea formulelor corespunde cu cea din sursa dată.

Tabelul 5. Tabel recapitulativ

	Componentele calității integrarii	**Reacția individuală (indicatorul) a componentelor calității integrării**	**Metode (de diagnosticare)**	**Nivelul**	**Valoarea medie a reacției individuale**
	Integrarea componentelor de conținut din diferite domenii educaționale integrarea la nivelul conținutului educațional	Nivelul de dezvoltare a potențialului cognitiv al personalității studentului	Diagnosticarea nivelului de oreientare profesională a personalității conform T.D. Dubovițkaia	1–3 puncte (jos) – 7,8% 4–6 puncte (mediu) – 41,9% 7–10 puncte (înalt) – 50,3%	6,8
	Integrarea instruirii și a tuturor domeniilor educaționale	Nivelul de dezvoltare a competențeor de cultură generală a studentului	”Testul de evaluare a capacității de concurență a individului” alcătuit de V.I.Andreeva	1–2 puncte (jos) – 1,9% 3–4 puncte (mai jos de mediu) – 34% 5–6 puncte (mediu) – 48,8% 7–8 puncte (mai sus de mediu) – 6,48% 9–10 puncte (înalt) – 8,77%	5,9
	Aplicarea formelor integraționale ale educației (centrul cultural-educațional, centrul de știință și educație, centrul de pedagogie umanitară etc.)	Nivelul de satisfacție al absolvenților față de nivelul de pregătire pentru activitatea profesională	Chestionarul elaborat în acest scop: ”Nivelul de satisfacție al studentului față de instruirea în universitate”	1–2 puncte (jos) – 1,7% 3–4 puncte (mai jos de mediu) – 6,2% 5–6 puncte (mediu) – 23,9% 7–8 puncte (mai sus de mediu) – 49,5% 9–10 puncte (înalt) – 18,7%	7,1
	Aplicarea tehnologiilor integrative (instruirea problematică, contextuală, bazată pe experiența de viață etc.)	Nivelul de satisfacție al studentului față de activitatea educațională	Testul-chestionar ”Nivelul de satisfacție față de activitatea educațională” (NSAE) de L.V.Mișcenko	1–3 puncte (jos) – 10,4% 4–6 puncte (mediu) – 47,5% 7-10 puncte (înalt) – 42,1%	6,9
	Integrarea activității educaționale realizate în sala de curs (de contact) și în afara sălilor de curs	Nivelul de formare a competențelor științifice generale și instrumentale ale studenților din cadrul universității	”Testul de evaluare a capacității de concurență al individului” alcătuit de V.I.Andreeva	1–2 puncte (jos) – 0,7% 3–4 puncte (mai jos de mediu) – 1,5% 5–6 puncte (mediu) – 75,1% 7–8 puncte (mai sus de mediu) – 14,1% 9–10 puncte (înalt) – 9,2%	6.2
	Integrarea legăturilor și relațiilor intereducaționale	Nivelul de reușită al sudenților %	Caracteristica cantitativă	Nivelul de reușită în universitate %	61
	Integrarea legăturilor și relațiilor externe ale sistemelor educaționale	Cantitatea legăturilor externe	Caracteristica cantitativă	Cantitatea legăturilor	62
	Armonizarea relațiilor dintre individ și mediu, în scopul de a crea condiții pentru dezvoltarea personală și profesională a subiecților mediului	Nivelul de satisfacție al studenților față de activitatea din cadrul universității	Chestionarul ”Nivelul de satisfacție al studenților față de instruirea din cadrul universității”	1–3 puncte (jos) – 8,4% 4–6 puncte (mediu) – 51,7% 7–10 puncte (înalt) – 39,9%	6,8
	Integrarea interpersonală (dezvoltarea principiilor generale de interrelaționare între subiecții procesului educațional)	Nivelul relațiilor reciproce ”profesor - student” din perspectiva studentului	Testul-chestionar ”Satisfacția față de activitatea educațională” de L.V.Mișcenko	1–3 puncte (jos) – 4,4% 4–6 puncte (mediu) – 68,5% 7–10 puncte (înalt) – 27,1%	5,1

Calculând valoarea funcțiilor particulare a indicatorilor de calitate a integrării până la experimentul de formare, noi am obținut următoarele valori: d_{10} = 0, 864; d_4 = 0, 752; d_8 = 0,814; d_9 = 0, 794; d_{12} = 0, 903; d_{13} = 0,531; d_7 = 0, 913; d_3 = 0, 903; d_6 = 0, 932.

Transpuse în valori numerice, indicatorii rezultați ne-au demonstrat care este la etapa dată de dezvoltare a universității nivelul de calitate a proceselor integrative într-o direcție sau alta de integrare.

4. Ținând cont de valoarea α_i – importanța coeficienților valorici de bază, care au fost deja determinați – funcția-*D*

$$D = \sqrt[\sum_{i=1}^{m} \alpha_i]{\prod_{i=1}^{m} {d_i}^{\alpha_i}}\ , \qquad (9.27)$$

va arăta astfel:

$$D = \sqrt[6,55]{{d_{10}}^{1,0} \cdot {d_4}^{0,8} \cdot {d_8}^{0,7} \cdot {d_9}^{0,7} \cdot {d_{12}}^{0,7} \cdot {d_{13}}^{0,7} \cdot {d_7}^{0,65} \cdot {d_3}^{0,65} \cdot {d_6}^{0,65}} =$$

$$= \sqrt[6,55]{0,86^{1,0} \cdot 0,75^{0,8} \cdot 0,81^{0,7} \cdot 0,79^{0,7} \cdot 0,90^{0,7} \cdot 0,53^{0,7} \cdot 0,91^{0,65} \cdot 0,90^{0,65} \cdot 0,93^{0,65}} =$$

$$= 0,809, \text{ где } \sum_{i=1}^{m} \alpha_i = 1+ 0,8 + (0,7\cdot4) + (0,65\cdot3) = 6,55.$$

Valoarea rezultată a funcției-*D*, noi am corelat-o cu tabelul valoric al funcției utilității. Rezultatele pe care le-am obținut corespund cu valoarea medie a funcției utilității, cu alte cuvinte, nivelul calitativ al mediului US ”T.G.Șevcenko” corespunde cu nivelul mediu și, în concluzie, este necesar ca el să fie îmbunătățit.

La etapa experimentului de formare, în cadrul Universității de Stat ”T.G. Șevcenko”, a fost implementat și realizat un Plan-Cadru complex de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor integrate (în continuare – Plan-Cadru), care a presupus un șir întreg de inovații, ce urmau să fie implementate în mediul universitar, cu scopul de a îmbunătăți indicatorii de calitate a integrării și indicatorii de calitate a mediului universitar de formare-dezvoltare. Elementul de noutate al Planului-Cadru constă în faptul că integrarea conținuturilor activităților științifice, curriculare și extracurriculare se fundamentează direct pe abordarea competițională, având drept scop îmbunătățirea continuă a calității mediului universitar de formare-dezvoltare. Activitățile Planului-Cadru s-au desfășurat în cadrul universității, pe parcursul anului de studii 2015-2016, și toate unitățile structurale ale instituției au luat parte activă la realizarea acestuia. Toate activitățile din Planul-Cadru au fost grupate în patru compartimente. Primul compartiment se referă la organizarea unui astfel de proces de învățare, care ar asigura integrarea la nivelul principalelor documente de politici educaționale, ce reglementează procesul de învățare (planuri de învățământ, programe educaționale/programe de studiu, materiale didactice etc.), și ar asigura, totodată, corelarea acestora între ele; integrarea la nivel de conținuturi (integrarea interdisciplinară și transdisciplinară, organizarea cursurilor integrate, învățământul integrat); integrarea la nivelul procesului de formare pe mai multe niveluri. Unele articole ale Planului-Cadru vizează îmbunătățirea competențelor profesionale ale personalului științifico-didactic al universității, fapt ce influențează în mod direct dezvoltarea profesională și personală a studentului și formarea sa ca specialist competent. Al doilea compartiment al Planului-Cadru are drept scop crearea condițiilor pentru integrarea

învățământului și științei, prin punerea în aplicare, în procesul de învățământ, a rezultatelor cercetărilor științifice, organizarea funcționării universității ca un complex educațional și științific integru; crearea condițiilor pentru pregătirea cadrelor, din rândurile subiecților procesului educațional, ce vor activa în continuare în domeniul cercetării științifice și extracurriculare. Al treilea compartiment al Planului-Cadru este orientat spre organizarea activității extracurriculare de formare (educație) a subiecților procesului de instruire, bazându-se pe dezvoltarea calităților personale ale viitorului specialist, dezvoltarea deprinderilor de viață independentă și abilităților de a se descurca cu succes în orice situație a vieții active. Al patrulea compartiment al Planului-Cadru prevede dezvoltarea unei asemenea componente a integrării, de care depinde calitatea mediului universitar de formare-dezvoltare. Aceasta presupune integrarea tuturor legăturilor și relațiilor externe ale sistemelor de învățământ. Colaborarea la nivel internațional cu instituțiile-partenere, organizarea și desfășurarea unor activități științifice, educaționale, sociale internaționale constituie, în mod sigur, acea forță motrice, acel factor semnificativ ce contribuie eficient la formarea și dezvoltarea profesională și personală a studenților.

Pentru a identifica modificările cantitative și calitative ce caracterizează componentele proceselor de integrare și mediul universitar de formare-dezvoltare, în ansamblu, în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, în continuarea experimentului de formare, am desfășurat *etapa (experimentală) de control*. Metodele etapei de control au fost selectate prin analogie cu metodele etapei de constatare.

Pentru a cerceta și a analiza dinamica modificărilor indicatorilor de calitate a integrării și, în general, a calității mediului de formare-dezvoltare de la US ”T.G.Șevcenko”, a fost desfășurată o diagnosticare repetată. Diagnosticarea primară a avut loc în luna mai, anul 2015, printre studenții absolvenți ai primului nivel, anul universitar 2014-2015. Diagnosticarea repetată s-a desfășurat în luna mai 2016, printre studenții absolvenți ai primului nivel, anul universitar 2015-2016, deja după implementarea în practică a Planului-Cadru complex de dezvoltare a mediului universitar, pe baza proceselor de integrare. Sondajul repetat a fost desfășurat pe un eșantion de 580 de respondenți. Am identificat valoarea reacției individuale (indicatorii) pentru fiecare componentă a calității integrării după experimentul de formare și am analizat dinamica modificărilor înregistrate (tabelul 6).

Tabelul 6. Tabelul recapitulativ al rezultatelor diagnostigării după efectuarea experimentului de formare

X_i	**Reacția individuală**	**Metode**	**Nivel**	**Valoarea medie a reacției individuale**
X_3	Nivelul de formare a potențialului cognitiv individual al studentului	”Diagnosticarea nivelului de orientare profesională a studentului” de T.D. Dubovițkaia	1-3 puncte (jos) – 6,1% 4-6 puncte (mediu) – 31,1% 7-10 puncte (înalt) – 62,8%	7,1

X_4	Nivelul de formare a competențelor de cultură generală	”Testul de evaluare a capacității de concurență a individului” de V.I. Andreev	1-2 puncte (jos) – 0% 3-4 puncte (mai jos de mediu) – 21% 5-6 puncte (mediu) – 42% 7-8 puncte (mai sus de mediu) – 25% 9-10 puncte (înalt) – 12%	7,9
X_6	Nivelul de satisfacție al absolvenților față de nivelul de pregătire pentru activitatea profesională	Chestionarul elaborat în acest scop: ”Nivelul de satisfacție al studentului față de instruirea în universitate”	1-2 puncte (jos)– 1,7% 3-4 puncte (mai jos de mediu) – 6,2% 5-6 puncte (mediu) – 23,9% 7-8 puncte (mai sus de mediu) – 49,5% 9-10 puncte (înalt) – 18,7%	7,9
X_7	Nivelul de satisfacție al studentului față de activitatea educațională	Testul-chestionar ”Satisfacția față de activitatea educațională” (L.V.Mișcenko)	1-3 puncte (jos) – 5,1% 4-6 puncte (mediu) – 39,2% 7-10 puncte (înalt) – 55,7%	8,2
X_8	Nivelul de dezvoltare a competențelor științifice generale și universale la sudenții din universitate	”Testul de evaluare a capacității de concurență a individului” de V.I. Andreev	1-2 puncte (jos) – 0,2% 3-4 puncte (mai jos de mediu) – 0,9% 5-6 puncte (mediu)– 43,5% 7-8 puncte (mai sus de mediu) – 44,1% 9-10 puncte (înalt) – 9,2%	7,4
X_9	Cantitatea legăturilor interne în universitate	Caracteristica cantitativă	Reușita studenților în %	83
X_{10}	Cantitatea legăturilor externe	Caracteristica cantitativă	Cantitatea legăturilor	101
X_{12}	Nivelul de satisfacție al studenților față de activitatea din cadrul universității	”Nivelul de satisfacție al studentului față de instruirea în universitate”	1-3 puncte (jos) – 5,8% 4-6 puncte (mediu) – 30,9% 7-10 puncte (înalt) - 63,3%	8,1
X_{13}	Nivelul relațiilor reciproce ”profesor - student” din perspectiva studentului	Testul-chestionar ”Satisfacția față de activitatea educațională” (L.V.Mișcenko)	1-3 puncte (jos) – 1,0% 4-6 puncte (mediu) – 56,2% 7-10 puncte (înalt) – 42,8%	6,4

Dinamica modificărilor înregistrate pentru valoarea reacțiilor individuale a indicatorilor de calitate a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare, până și după efectuarea experimentului de formare, sunt ilustrate pe deplin în Fig.3.

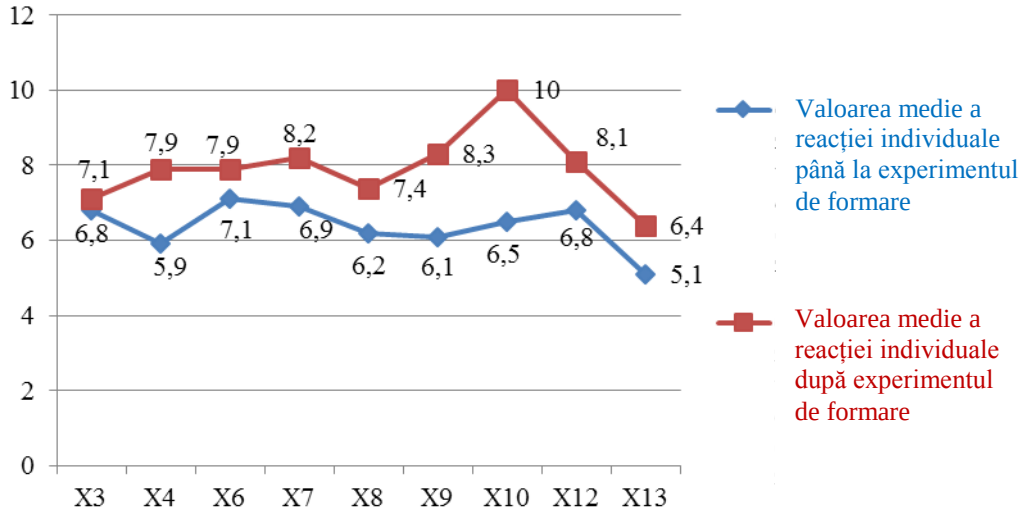

Fig.3. Dinamica modificărilor valorii reacțiilor individuale a indicatorilor de calitate a integrării până și după experimentul de formare

Pentru a percepe mai clar valorile lui X_9 și X_{10}, în figura 3, ele au fost micșorate în proporție de 1:10.

În cazul în care este înregistrată o dinamică pozitivă la toți parametrii, observăm că cele mai semnificative schimbări au loc în ceea ce privește formarea la studenți a comptențelor de cultură generală, științifico-practice și universale.

Dinamica de formare la studenți a competențelor de cultură generală, științifico-practice și universale până și după activitatea de cercetare este reflectată în tabelul comparativ nr. 7.

Pentru a evalua diferențele în media dintre cele două probe, am recurs la criteriul-*t*, testul Student. Acest test neparametric ne-a permis să comparăm valorile medii ale unor eșantioane diferite, inegale și ca dimensiune. Am studiat valoarea diferențelor dintre probele reacțiilor individuale cu referire la „Nivelul de formare a competențelor de cultură generală" (X_4), "Nivelul de formare a competențelor științufice generale și universale la studenții din universitate" (X_8). Diferențele depistate între reacțiile individuale până și după experimentul de formare au valoarea mai mare de nivel cu 0,1%. X_4 reprezintă $t_{эмп}$ = 18,2, iar t_{Kp} = 3,36, pentru reacția individuală X_8 constituie $t_{эмп}$ = 6,7, pentru t_{Kp} = 3,71.

În consecință, putem afirma cu toată certitudinea, că a avut loc o creștere semnificatică a indicatorilor specificați de calitate a integrării, cu alte cuvinte, s-a înregistrat o creștere a nivelulului de formare la studenții din universitate a competențelor de cultură generală, științifice și universale după realizarea activităților din cadrul experimentului de formare, fapt care, indiscutabil, a contribuit la îmbunătățirea calității mediului de formare-dezvoltare de la US "T.G. Șevcenko".

Tabelul 7. Dinamica de formare la studenți a competențelor de cultură generală, științifice și universale

X_i	**Nivelurile până la experimentul de formare**	**Valoarea medie a reacției individuale**	**Nivelurile după experimentul de formare**	**Valoarea medie a reacției individuale**	**Criteriul - *t* testul Student**
X_4	1-2 puncte – jos – 1,9% 3-4 puncte – mai jos de mediu – 34% 5-6 puncte – mediu – 48,8% 7-8 puncte – mai sus de mediu – 6,48 9-10 puncte – înalt – 8,77%	5,9	1-2 puncte – jos – 0,9% 3-4 puncte – mai jos de mediu – 7,2% 5-6 puncte – mediu – 21,4% 7-8 puncte – mai sus de mediu – 51,7 9-10 puncte – înalt – 8,18%	7,9	$t_{эмп}$ = 18.2 t_{Kp} = 3.36 pentru p≤ 0.01
X_8	1-2 puncte – jos – 0,7% 3-4 puncte – mai jos de mediu – 1,5% 5-6 puncte – mediu – 75,1% 7-8 puncte – mai sus de mediu – 14,1 9-10 puncte – înalt – 9,2%	6,2	1-2 puncte – jos – 0,2% 3-4 puncte – mai jos de mediu – 0,9% 5-6 puncte – mediu – 43,5% 7-8 puncte – mai sus de mediu – 44,1 9-10 puncte – înalt – 11,3%	7,4	$t_{эмп}$ = 6.7 t_{Kp} = 3.71 pentru p≤ 0.01

Am determinat valoarea funcțiilor particulare a indicatorilor de calitate a integrării după experimentul de formare: d_{10} = 0, 999; d_4 = 0, 976; d_8 = 0,923; d_9 = 0, 986; d_{12} = 0, 982; d_{13} = 0,849; d_7 = 0, 984; d_3 = 0, 932; d_6 = 0, 976.

În baza valorilor obținute pentru funcțiile particulare a indicatorilor de calitate a integrației am determinat valoarea calității mediului universitar de formare-dezvoltare după efectuarea experimentului de formare.

$$D = \sqrt[6,55]{d_{10}{}^{1.0} \cdot d_4{}^{0.8} \cdot d_8{}^{0.7} \cdot d_9{}^{0.7} \cdot d_{12}{}^{0.7} \cdot d_{13}{}^{0.7} \cdot d_7{}^{0.65} \cdot d_3{}^{0.65} \cdot d_6{}^{0.65}} =$$

$$= \sqrt[6,55]{0,99^{1,0} \cdot 0,97^{0,8} \cdot 0,92^{0,7} \cdot 0,98^{0,7} \cdot 0,98^{0,7} \cdot 0,84^{0,7} \cdot 0,98^{0,65} \cdot 0,93^{0,65} \cdot 0,97^{0,65}} =$$

$$= 0,952$$

Valoarea funcției-*D*, înregistrate de noi, se află la hotarul intervalului dintre indicatorii ”bine” și ”foarte bine”, în corespundere cu valorile tabelului pentru funcția utilității. Acest fapt ne demonstrează că nivelul mediului de formare-dezvoltare la US ”T.G. Șevcenko” corespunde nivelului înalt. Deci, putem constata cu toată convingerea că a avut loc o îmbunătățire semnificativă a calității mediului de formare-dezvoltare din cadrul Universității de Stat ”T.G. Șevcenko”.

În baza rezultatelor înregistrate pe dimensiunea postexperimentală, putem concluziona că punerea în aplicare a abordărilor inovaționale, elaborate de noi, cu privire la dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare are un impact pozitiv asupra formării profesionale și personale a studentului ca viitor specialist competent și asupra calității mediului universitar de formare-dezvoltare.

Generalizând activitatea desfășurată, putem constata că experimentul de control, concomitent cu rezolvarea unor probleme specifice de cercetare prin intermediul diverselor metode, procedee de diagnosticare, a dezvăluit o tendință pozitivă în dinamica rezultatelor, în conformitate cu criteriile și indicatorii de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare din cadrul universității.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezumând rezultatele studiului efectuat, avem tot temeiul să concluzionăm că acesta confirmă validitatea și fezabilitatea elaborării și implementarea în practică a teoriei și praxeologiei cu privire la organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare în domeniul științei și practicii educaționale [38].

Cercetările efectuate, atât la nivel teoretic, cât și cel practic, cu privire la problema de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare a dus la înregistrarea unui șir de rezultate științifice și metodologice. Intenționăm să le evidențiem, în continuare, pe cele mai importante dintre ele.

1. Au fost fundamentate abordările metodologice cu privire la organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva organizării structurale: sistemică, acmeologică, de mediu, sinergetică, integrată, axiologică; din perspectiva priorității de autorealizare a individului în procesul activităților de învățământ: subiectiv, competețional, culturologic au permis să identificăm caracteristicile sale specifice, caracteristici ce accentuează diferența față de toate celelalte sfere și tipuri de activități educaționale în societate. Considerăm abordarea de mediu drept metodă de conversiune, organizare și dezvoltare a mediului, în care sunt create condiții favorabile pentru desfășurarea proceselor de formare și dezvoltare a personalității fiecărui student ca subiect al procesului educațional [42, 16]. Calitatea mediului de formare-dezvoltare și calitatea formării studenților este determinată direct de capacitatea fiecărui student, ca subiect al procesului de învățământ, de a folosi oportunitățile de autorealizare în cadrul activităților științifice, curriculare și extracurriculare, pe care i le oferă mediul universitar.
2. Organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare este considerat de noi drept un proces inovativ [35, 33]. Acest lucru ne permite să abordăm cu mult mai amplu problema, soluționarea căreia ne ajută să determinăm ce modificări sunt necesare de efectuat în mediul universitar, pentru ca acesta să devină un mediu de formare-dezvoltare. Faptul dat poate fi determinat printr-o gestionare eficientă (folosind metode moderne de management) și se bazează pe implementarea inovațiilor cu scopul de a crea condiții optimale pentru creșterea calității și diversificarea resurselor mediului dat.
3. Integrarea activităților științifice, curriculare și extracurriculare reprezintă un proces și un rezultat, care vizează organizarea și dezvoltarea unui tot întreg – mediul universitar de formare-

dezvoltare – prin dezvăluirea oportunităților și potențialului interior [29, 30, 16, 20]. Cercetarea mediului universitar [21] am realizat-o din perspectiva abordării integrate, reieșind din necesitatea de a studia impactul particularităților de integrare a activităților științifice, curriculare și extracurriculare asupra procesului de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare și de formare profesională a viitorului specialist în mediul respectiv [26]. În acest sens, a apărut necesitatea de a studia cât mai cuprinzător conținutul noțiunii de „mediu de formare-dezvoltare", geneza și caracteristicile esențiale ale acestui fenomen, precum și elaborarea teoriei și praxeologiei pentru abordarea integrată în organizarea mediului universitar de formare-dezvoltare. Analiza, în plan dialectic, a teoriei și practicii privind problema cercetată, ne-a permis să alcătuim schema ontologică de cunoaștere a mediului universitar de formare-dezvoltare [26, 25]. În procesul de analiză a problemei cercetate, am demonstrat că organizarea optimală a mediului universitar de formare-dezvoltare poate avea loc în condițiile unei îmbinări armonioase a unor abordări, studii teoretice și empirice, care permit un studiu multilateral al mediului universitar, precum și dezvoltarea profesională și personală a subiectului în mediul respectiv. A fost formulat conceptul de „mediu de formare-dezvoltare" în contextul studiului. A fost extins și concretizat aparatul categorial pedagogic, reieșind din definiția noțiunilor de „mediu de formare-dezvoltare", „activitate extracurriculară.

4. În procesul cercetării a fost elaborată și fundamentată din punct de vedere științific și metodologic Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva abordării postmoderniste se axează pe:

- legile generale ale dialecticii;
- principiile universale ale cunoașterii științifice, care stau la baza constituirii mediului acdemic formativ-dezvoltativ, și principiile de funcționare a acestuia;
- abordări metodologice, aplicabile în procesul de constituire a mediului academic formativ-dezvoltativ: din punct de vedere al organizării structurale, precum și din punct de vedere al autorealizării personalității în procesul educațional;
- legitățile constituirii mediului academic formtiv-dezvoltativ;
- condițiile constituirii mediului academic formtiv-dezvoltativ;
- factorii constituirii mediului academic formtiv-dezvoltativ;
- tehnologii de constituire a mediului academic formtiv-dezvoltativ;
- caracteristicile mediului academic formative-dezavoltativ;
- cerințele față de mediul academic, de pe pozițiile realizării condițiilor de formare și dezvoltare a subiecților actului educațional;
- structura mediuluin academic formativ-dezvoltativ [12, 42].

5. Crearea și caracterizarea structurii mediului universitar de formare-dezvoltare ne-a dat posibilitatea de a sistematiza toate componentele și elementele, care au capacitatea de a se unifica de la bun început și care determină funcționarea și dezvoltarea mediului universitar. Componenta are, pe de o parte, capacitatea de integrare și totodată, pe de altă parte, influențează celelalte

componente ale mediului [42]. S-a constatat că toate componentele enumerate mai sus sunt organic legate între ele şi interdependente, fiecare având locul său în structura generală, care se corelează împreună.

Am demonstrat că, pentru a obține un nivel înalt al mediului de formare-dezvoltare, e necesar să asigurăm un şir de condiţii şi factori, adică anumite circumstanțe semnificative şi obiective, de care depinde, în mod direct sau indirect, realizarea nivelului calitatății pentru mediul universitar de formare-dezvoltare. Aceste condiţii şi factori au o importanță deosebită, deoarece, în totalitatea lor, asigură activizarea şi optimizarea procesului de dezvoltare profesională şi personală a subiectului în mediul de formare-dezvoltare, eficiența dezvoltării competențelor [28].

6. Ținând cont de analiza ideilor conceptuale cu privire la abordarea integrată, am reuşit să identificăm teoriile, care stau la bază şi care reflectă în profunzime esența proceselor de integrare a activităților ştiințifice, curriculare şi extracurriculare. Acestea teorii – acțională, a personalității, curriculumului – sunt îmbinate printr-o abordare sistemică-acțională [36]. Complementaritatea, ca un mecanism universal de integrare asigură integritatea mediului universitar de formare-dezvoltare şi este în strânsă legătură cu activitățile conştiente ale studenților în vederea acumulării şi dezvoltării cunoştințelor, abilităților, valorilor generale în cadrul activităților ştiințifice, curriculare şi extracurriculare. Matricea de integrare a competențelor generale şi specifice (după domeniile de activitate) ne permite să depistăm rolul de conectori al tuturor tipurilor de competențe în contextul integrarii activităților ştiințifice, curriculare şi extracurriculare. Integrarea are la bază o axă centrală directoare – competențele – caracteristice tuturor componentelor. Astfel se formează ”o axă centrală” a mediului universitar de formare-dezvoltare. De asemenea au fost elaborate şi direcțiile de conținut, componentele şi indicatorii (rezultatele) integrării tuturor activităților ştiințifice, curriculare şi extracurriculare [29, 30, 32].

7. A fost construit Modelul structural-comprehensiv de organizare şi dezvoltare a mediului universitar în contextul abordării integrate [34], care constă din următoarele blocuri: central, organizare şi management, conceptual-metodologic, structură şi conținut, activități, rezultativ. Modelul dat este valoros şi prin faptul că poate fi aplicat, cu uşurință, şi în mediul universitar al altor instituții. De-asemenea Modelul dat ne permite să analizăm în ansamblu procesul cercetat, să-l studiem în profunzime, să cuprindem într-un tot întreg procesul de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare: direcțiile principale, etapele, componentele, tipurile de activitate etc., care asigură dezvoltarea lui constantă.

8. În baza Concepției şi Modelului a fost elaborată şi implementată Metodologia de evaluare integrată a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate, eficacitatea căreia a fost demonstrată în procesul cercetării experimentale [34, 37]. În conformitate cu algoritmul praxeologic al activităților de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare [32], au fost testate experimental abordările elaborate privind organizarea şi dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare în

contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare.

Investigațiile experimentale din cadrul Universității de Stat ”T.G.Șevcenko” ne-au ajutat să demonstrăm actualitatea și necesitatea cercetării cu privire la dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare [38]. Rezultatele etapei de constatare reflectă realitatea de-facto și reprezintă un argument forte în favoarea desfășurării activităților de integrare ale Planului-Cadru de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare. Experimentul pedagogic a demonstrat eficacitatea lucrărilor efectuate pentru dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare, orientat spre formare și dezvoltarea profesională și personală a studentului ca viitor specialist performant. Rezultatele experimentului au scos în evidență faptul că abordările elaborate de noi, căile și mecanismele de îmbunătățire a indicatorilor de calitate a integrării activităților științifice, curriculare și extracurriculare contribuie la îmbunătățirea calității mediului universitar de formare-dezvoltare în întregime.

9. Pentru a realiza optimizarea procesului de formare a specialiștilor într-un mediu de formare-dezvoltare, se impune în mod imperios necesitatea de a continua implementarea rezultatelor cercetării de față în procesul educațional al instituțiilor de învățământ superior, care realizează formarea viitorilor specialiști pe mai multe niveluri. Este recomandabil și logic ca rezultatele cercetărilor efectuate să servească, în continuare, drept obiect de discuție în cadrul meselor rotunde, activităților practice, cercetărilor științifice a diverselor aspecte ale mediului de formare și de dezvoltare profesională și personală a subiecților în mediile educaționale și socio-culturale.

Concluziile teoretice și metodologice și rezultatele practice, rezultate în cadrul studiului de față [38], definesc mai multe direcții de cercetare științifică a problemelor de organizare a mediului de formare-dezvoltare în domeniul acmeologiei, psihologiei, pedagogiei și în cadrul altor științe, care au drept obiect de studiu individul ca unitate integră și mediul său de dezvoltare. Asemenea direcții de perspectivă în cercetările viitoare ar putea fi următoarele: diverse aspecte de dezvoltare profesională și personală a specialiștilor intr-un mediu de formare-dezvoltare; studierea tendințelor de angajare în câmpul muncii a absolvenților de la diferite niveluri pe piața internațională a muncii (inițierea activității sociale și mobilitatea mediului universitar); probleme de evaluare a calității sistemului educațional atât la scară internațională, națională, cât și în interiorul instituției etc.

10. Au fost soluționate și testate experimental problemele, pe care le-am scos în evidență în cercetarea dată, cu privire la elaborarea și fundamentarea teoriei și praxiologiei a unei abordări integrate în organizarea și dezvoltarea mediului universitar: Concepția mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări postmoderniste, Modelul de organizare șe dezvoltare a mediului universitar în contextul unei abordări integrate; Algoritmul Praxiologic al activităților de dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza proceselor de integrare; Metodologia inovațională de evaluare integrală a calității mediului universitar de formare-dezvoltare în contextul unei abordări integrate. Au fost sistematizate cercetările

științifice-teoretice cu privire la geneza problemei cercetate [42, 34, 37].

A fost elaborat un complex conceptual de prevederi și concluzii, care conține noi aspecte științifice cu privire la elaborarea și fundamentarea teoriei și praxiologiei unei abordări integrate în organizarea și dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare.

În general, cercetarea problemei de organizare și dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare întrunește următoarele criterii științifice: fundamentalitatea, actualitatea, modernitatea, de perspectivă și de autonomie.

BIBLIOGRAFIE

1. Guţu Vl. *Curriculum educaţional. Cercetare. Dezvoltare. Optimizare*. Chişinău: CEP USM, 2014. 230 p.
2. Gutu Vl. *Pedagogie*. Chişinău: CEP USM, 2013. 507 p.
3. Guţu Vl. ş.a. *Didactica universitară. Studii şi experienţe*. Ed. a II-a revăzută şi adăugită. Chişinău: CEP USM, 2013. 241 p.
4. Guţu Vl., Muraru E., Dandara O. *Proiectarea standardelor de formare profesională iniţială în învăţământul universitar: Ghid metodologic*. Chişinău: CEP USM, 2003. 86 p.
5. Păun E. *O lectură a educaţiei prin grila postmodernităţii*. În: Pedagogie. Fundamentări teoretice şi demersuri applicative. Iaşi: Polirom, 2002, p. 13-14.
6. Tuning Educational Structures in Europe. http://unideusto.org/tuningeu/ (посетил 03.06.2016).
7. Долгов Ю.А. *Статистическое моделирование*. 2-е изд., доп. Тирасполь: Полиграфист, 2011. 352 с.
8. Ени В.В. *Государственная политика в области воспитания и ее реализация в ВУЗе*. В: Проблемы образования и подходы к их решению. Сборник статей и тезисов научно-практической конференции и семинаров факультета педагогики и психологии. Тирасполь, ПГУ 2008. с.19.
9. Ени В.В. *Психолого-педагогические аспекты в работе преподавателей ВУЗа со студентами – первокурсниками*. Практическое пособие для кураторов и преподавателей ВУЗа. Тирасполь, ПГУ 2008. с.3-5.
10. Ени В.В. *Качество образования и его влияние на формирование профессиональных навыков современной молодежи*. В: Геоэкологические и биоэкологические проблемы северного Причерноморья. Материалы III Международной научно-практической конференции. Тирасполь, 22-23 октября 2009. с.62-64.
11. Ени В.В. *Социальные проекты и их реализация в ВУЗе.* В: Студенческая семья – здоровое поколение. Сборник материалов Республиканской научно-практической конференции в рамках Года семьи в ПМР. Тирасполь, ПГУ 2009. с.18-21.
12. Ени В.В. *Концепция воспитания студенческой молодежи в ПГУ*. Сборник нормативно-правовых и методических документов по основным направлениям деятельности ПГУ им. Т.Г. Шевченко. Тирасполь, ПГУ 2010. с.393-398.
13. Ени В.В. *О повышении воспитательного потенциала целостного образовательного процесса*. В: Научно-практический журнал Приднестровского научного центра Южного отделения Государственной академии наук «Российская академия образования». Тирасполь, 2012. с.25-29.
14. Ени В.В. *Организация воспитательной работы как приоритетный фактор образования в ПГУ им. Т.Г. Шевченко*. В: Актуальные вопросы организации деятельности куратора в вузе. Материалы республиканской научно-практической конференции с международным участием, посвященной Году куратора в ПГУ им. Т.Г. Шевченко 18 декабря 2012 г.

Тирасполь, ПГУ 2012. с.13-19. УДК 378.14(478.9) (061.3) ББК Ч448.042 (4Мол5)30 А43.

15. Ени В.В., Ени А.А. *Организация воспитывающей среды ПГУ им. Т.Г. Шевченко, ориентированной на формирование культурных и духовных потребностей, нравственной культуры студента*. В: Актуальные вопросы организации деятельности куратора в вузе. Материалы республиканской научно-практической конференции с международным участием, посвященной Году куратора в ПГУ им. Т.Г. Шевченко 18 декабря 2012 г. Тирасполь, ПГУ 2012. с.86-89. УДК 378.14(478.9) (061.3) ББК Ч448.042 (4Мол5)30 А43.
16. Ени В.В. *Воспитывающая среда вуза, как условие и фактор развития личности студентов*. В: Актуальные вопросы воспитания студенческой молодежи в условиях модернизации российского образования. Материалы V Международной научно-практической конференции, 24–25 октября 2013 г. Орел: Госуниверситет-УНПК, 2013. с.35-41. УДК 378.013-057.875(062) ББК 74.58Я431 А43.
17. Ени В.В. *Духовно-нравственные ценности как основа формирования воспитывающей среды ПГУ им. Т.Г. Шевченко*. В: Міжнародний науково-практичний журнал «Виховання і Культура» №1(32), 2013, Одесса. с.49-50.
18. Ени В.В. *Внеучебная деятельность как компонент образовательной среды вуза*. В: Научно-практический журнал Приднестровского научного центра Южного отделения Государственной академии наук «Российская академия образования». Тирасполь, 2013. с.11-15. УДК 378.4(478.9) П24.
19. Ени В.В. *Современные подходы к воспитанию и образованию как основы формирования воспитывающей среды вуза*. В: Материалы V Пасхальных просветительских чтений, посвященных 700-летию со дня рождения преподобного Сергия Радонежского, 30 апреля 2014 г. Одесса: ЮНПУ им. К.Д. Ушинского, 2014. с.86-92.
20. Ени В.В. *К вопросу интеграции учебной, научной и внеучебной деятельности в рамках вуза*. In: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale „Învăţământul universitar şi piaţa muncii: conexiuni şi perspective”, 21 noiembrie, 2014, USM. Chişinău: CEP USM, 2014. ISBN 978-9975-71-675-8. p.260-265.
21. Ени В.В. *Концептуальные положения внедрения интегративного подхода в среде организации высшего профессионального образования*. В: Научно-практический журнал Приднестровского научного центра Южного отделения Государственной академии наук «Российская академия образования». Тирасполь, 2014. с.41-43. УДК 378.4(478.9) П24.
22. Ени В.В. *Творческая самореализация студентов в условиях воспитывающей среды вуза (на примере ПГУ им. Т.Г. Шевченко)*. В: Педагог XXI века. Материалы Международной научно-практической конференции. Тирасполь: ПГИРО, 2014. с.353-356. ББК 74.04я431 П24.
23. Ени В.В. *Формирование воспитывающей среды Приднестровского государственного университета им. Т.Г. Шевченко, как пространства здорового образа жизни студентов*. В: Актуальные проблемы формирования здорового образа жизни студентов. Материалы

международной научно-практической конференции, посвященной Году здоровья в ПГУ им. Т.Г. Шевченко. Тирасполь, ПГУ 2014. с.3-8.

24. Ени В.В. *Воспитательная функция среды университета: состояние, проблемы, перспективы*. В: Тенденция развития психологии, педагогики и образования. Сборник научных трудов по итогам международной научно-практической конференции, 8 июня 2015г. № II. Казань, 2015. с.37-39. ББК74Я43 (РИНЦ).
25. Ени В.В. *Теоретические и практические аспекты проектирования формирующе-развивающей среды вуза*. В: Развитие профессиональных компетенций педагогов в условиях перехода на новые стандарты системы образования. Материалы международной научно-практической конференции, 5 февраля 2015 г. Под общей ред. О.П. Нестеренко. Тирасполь: ПГИРО, 2015. с.481-484. ББК74.05я431 Р17.
26. Ени В.В. *Тенденции в теории и практике формирующе-развивающей среды вуза*. В: Наука, образование и культура. Международная научно-практическая конференция, посвященная 24-й годовщине образования Камратского государственного университета, 11февр. 2015 г. Т.1. Комрат: A&V Poligraf, 2015. ISBN 978-9975-83-001-0. 2015. С.352-355.
27. Ени В.В. *Интеграционные тенденции и процессы в вузе в современных условиях*. В: Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы. VIII Международная научно-практическая конференция, 15–17 апреля 2015 г. Ч.1. Москва: РУДН, 2015. ISBN 978-5-209-06452-7. 552 с.
28. Ени В.В. *Интеграция учебной, научной и внеучебной деятельности как основополагающий фактор профессионально-личностного становления студентов*. In: The Sixth International Conference Eurasian scientific development. Proceeding of the conference, August 18, 2015. «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. Vienna. 2015. 142 p. ISBN 13 978-3-903063-63-1, ISBN 10 3-903063-63-0, p.51-55.
29. Ени В.В. *Учебная деятельность в рамках интегрированного подхода*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae", Categoria B, Seria „Ştiinţe ale Educaţiei". Chişinău: CEP USM, 2015. nr.5(85). ISSN 1857-2103. p.150-153.
30. Ени В.В. *Интегрированный подход к организации внеучебной деятельности студентов вуза*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae", Categoria B, Seria „Ştiinţe ale Educaţiei". Chişinău: CEP USM, 2015. nr.9(89). ISSN 1857-2103. p.56-59.
31. Ени В.В. *Формирование и развитие личности студента в образовательной среде вуза: традиции и инновации*. В: Воспитание студентов в современных условиях: содержание и механизмы. Материалы международной научно-практической конференции, посвященной Году культуры в ПГУ им. Т.Г. Шевченко 17 февраля 2016 г. Тирасполь, ПГУ 2016. с.3-8. УДК (37.01:378) (082) ББК Ч448.00я431 В77–ISBN 978-9975-3125-6-1. 359 с.
32. Ени В.В. *Праксиологические основы научной деятельности в среде высшего учебного заведения*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae", Categoria B, Seria „Ştiinţe ale Educaţiei". Chişinău: CEP USM, 2016. nr.5(95). ISSN 1857-2103. p.162-165.

33. Ени В.В. *Инновационный менеджмент проектирования и организации формирующе-развивающей среды вуза*. În: Revista „Studia Universitatis Moldaviae", Categoria B, Seria „Ştiinţe ale Educaţiei". Chişinău: CEP USM, 2016. nr.9(99). ISSN 1857-2103. p.130-134.
34. Ени В.В. *Модель и праксиологический алгоритм организации и развития формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода*. In: Învăţământul superior: valenţe şi oportunităţi educaţionale, de cercetare şi transfer inovaţional. Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale, organizate cu prilejul aniversării a 70 de ani de la fondarea USM. Chişinău: CEP USM, 2016, ISBN 9789975718264, p.111-116.
35. Ени В.В. *Применение методов стратегического маркетинга к процессу организации и развития формирующе-развивающей среды вуза*. В: Наука, техника, образование. №2(32). Москва, 2017. ISSN 2413-5801. с.94-97. (РИНЦ).
36. Ени В.В. *Теоретико-методологическое обоснование организации и развития формирующе-развивающей среды вуза*. В: Наука без границ: международный научный журнал. № 2(7). Москва, 2017. ISSN 2500-11911. с.46-52. (РИНЦ).
37. Ени В.В. *Методика интегральной оценки качества формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода*. В: Интернаука: научный журнал. №3(7). Часть 1. Москва: Изд. «Интернаука», 2017. ISSN 2542-0348. с.43-46. (РИНЦ).
38. Ени В.В. *Научно-методические основы организации формирующе-развивающей среды вуза*. Монография. Изд.2-е. Кишинэу: CEP USM, 2017. 200 p. CZU378 E63 ISBN 978-9975-71-890-5.
39. Ени В.В. *Обеспечение профессионально-личностного развития студента в условиях формирующе-развивающей среды современного вуза.* În: Revista Univers Pedagogic, Categoria C, Chişinău: Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, 2017, nr.???, p.?-?, *in press.*
40. Ени В.В. *Сущностные механизмы интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности в вузе.* În: Revista „ACTA ET COMMENTATIONES", Seria „Ştiinţe ale Educaţiei", Categoria C, Chişinău: Tipografia Universităţii de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chişinău), 2017, nr.10 (1), ISSN 1857-0623, *in press.*
41. Налимов В.В., Дрогалина Ж.А. *Реальность нереального. Вероятностная модель бессознательного*. Москва, 1995. 432 с.
42. Eni V. *Conceptual basis for organization and development of a formative and developing environment in a higher education institute.* În: Revista "Educaţia omului de azi pentru ziua de mâine", Oradea, România, 2017, ISSN 1843-9985, *in press.*
43. Eni V. *Scientific and methodological bases of forming-and-developing university environment in the context of integrated scientific, academic, and extracurricular activities in a higher educational institution*. În: Revista de teorie şi practică educaţională "Didactica Pro…", Chişinău, Centrul Educaţional PRO DIDACTICA: Casa editorial-poligrafică „Bons Offices" S.R.L., nr.?, 2017, ISSN 1810-6455, p.?-?, *in press.*

АННОТАЦИЯ

ЕНИ Валентина: *«Теоретические и праксиологические основы формирующе-развивающей среды вуза в контексте интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности»*, диссертация на соискание ученой степени доктора хабилитат педагогических наук. Кишинэу, 2017

Структура диссертации: исследование состоит из 275 страниц основного текста и включает в себя введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиографию из 322 источников, 36 рисунков, 25 таблиц, 11 приложений. Основное содержание диссертации освещается в 34 научных публикациях и 2 монографиях.

Ключевые слова: вуз, образование, формирующе-развивающая среда вуза, профессионально - личностное развитие будущего специалиста, средовый, интегрированный, компетентностный подход, учебная, научная и внеучебная деятельность в вузе, обобщенная функция качества, метод весовых коэффициентов качества, качество среды вуза.

Область исследования: общая теория воспитания.

Цель исследования: разработать и обосновать теорию и праксиологию организации формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода.

Задачи исследования: представить анализ теоретических посылок и категориально-сущностных подходов к образованию и воспитанию как основы организации формирующе-развивающей среды вуза; определить и сформулировать научно-теоретические, эвристико-методологические и праксиологические положения организации и развития формирующе-развивающей среды вуза на основе средового и интегрированного подходов; определить роль интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности в вузе в обеспечении процесса профессионально-личностного развития студента как компетентного специалиста; обосновать технологометодологические модели интеграции учебной, научной и внеучебной деятельности в рамках вуза, представив закономерности интеграции, ее принципы, инструметы, компоненты, направления, методический и воспитательный аспекты, субъектные и объектные носители, показатели качества, установить плоскости интеграции проблемных полей; систематизировать исследования генезиса проблемы, определив комплекс ключевых положений и представить их в Концепции формирующе-развивающей среды вуза в рамках постмодернистского подхода; разработать структурно-содержательную Модель организации и развития формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода, базирующуюся на разработанной в исследовании концептуальной основе; применить научные подходы и методы стратегического маркетинга для разработки этапов инновационного процесса организации и развития формирующе-развивающей среды вуза; эксперименально обосновать и подтвердить эффективность предложенных научных, методологических и праксиологических основ организации формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода. Для этого: в соответствии с Моделью и Праксиологическим алгоритмом деятельности по развитию формирующе-развивающей среды вуза на основе поддержки интеграционных процессов разработать инновационную Методику интегральной оценки качества формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода; на основании разработанной Методики провести интегративно-педагогический мониторинг формирующе-развивающей среды вуза, определив результативность экспериментальной работы по организации и развитию формирующе-развивающей среды вуза.

Научная новизна и оригинальность исследования определяется тем, что впервые в педагогической науке поставлена проблема и проведен комплексный системный анализ феномена «формирующе-развивающая среда вуза» в контексте решения актуальной задачи – профессионально-личностного развития студента как компетентного специалиста. Теория и праксиология организации формирующе-развивающей среды определяет направление изменений в среде вуза и переход в состояние многомерной целостности − пространства выбора студентами источников формирования знаний, умений и ценностных ориентаций, которые создаются в этом пространстве на основе интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности и оказывают влияние на профессионально-личностное развитие студента как компетентного специалиста.

Разрешена **научно-значимая проблема** обоснования и разработки нового направления в педагогической науке: теории и праксиологии организации формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода, которая представляет систему теоретических взглядов, методологических установок, и праксиологических подходов к организации и развитию формирующе-развивающей среды вуза.

Теоретическая значимость исследования заключается: в обосновании целесообразности объединения системы научных идей, теоретических взглядов, методологических установок, праксиологических подходов к организации формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода в новое направление в педагогической науке − теорию и праксиологию организации формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода; определении концептуальных подходов к организации формирующе-развивающей среды учреждения высшего профессионального образования, и представлении их в Концепции формирующе-развивающей среды вуза в рамках постмодернистского подхода и Структуре формирующе-развивающей среды вуза; представлены результаты фундаментального исследования проблемы организации формирующе-развивающей среды вуза на основе средового и интегрированного подходов, в контексте интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности в вузе; обоснованы условия и факторы подготовки специалистов с высшим профессиональным образованием на основе интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности; обогащён понятийный теоретико-методологический аппарат введением понятия «формирующе-развивающая среда вуза» и уточнением понятия «внеучебная деятельность»; выделены и обоснованы показатели качества интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности в вузе; на основе синтеза продуктивных идей обоснованы технологометодологические модели интеграции каждого из ведущих видов деятельности в вузе – учебной, научной, внеучебной; установлена связующая роль компетенций при интеграции научной, учебной и внеучебной деятельности и представлена в Матрице интеграции общих и специальных (по видам деятельности) компетенций; построена Модель организации и развития формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода; разработан Праксиологический алгоритм деятельности по развитию формирующе-развивающей среды вуза на основе поддержки интеграционных процессов, который позволяют раскрыть логику организации и развития вышеуказанной среды; инновационная Методика интегральной оценки качества формирующе-развивающей среды вуза на основе интегрированного подхода при вычислении обобщенной функции качества *D* формирующе-развивающей среды вуза по значениям сравниваемых показателей качества интеграции позволяет свести набор характеристик формирующе-развивающей среды к одному числовому значению, или вычислить величину обобщенного показателя качества данной среды по значениям ее параметров.

Практическая значимость исследования: результаты исследования внедрены в ПГУ им. Т.Г. Шевченко г. Тирасполь.

Внедрение научных результатов исследования: Теоретические и практические результаты исследования были представлены на международных и научных конференциях, опубликованы в ряде научных статей, монографий, методических пособиях, а также внедрены в образовательный процесс ПГУ им. Т.Г. Шевченко г.Тирасполь и частично в образовательный процесс Молдавского Государственного Университета. Кроме того, результаты исследования были использованы при разработке стратегии развития ПГУ им. Т.Г. Шевченко г.Тирасполь на период до 2022 года.

ADNOTARE

ENI Valentina: *„Bazele teoretice şi praxiologice ale organizării mediului academic formativ-dezvoltativ în contextul integrării activităţilor de cercetare, instruire şi extracurriculare”*, teza de doctor habilitat în ştiinţe pedagogice. Chişinău, 2017

Struictura tezei: Cercetarea este prezentată pe 275 pagini ca text de bază şi include introducerea, patru capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografia cu 322 surse, 36 figuri, 25 tabele, 11 anexe. Conţinutul principal al tezei a fost reflectat în 34 publicaţii ştiinţifice şi 2 monografii.

Cuvinte-cheie: instituţia de învăţământ superior/universitatea, învăţământ, mediu universitar de formare-dezvoltare, dezvoltarea profesională şi personală a viitorului specialist, abordarea de mediu, integrată şi bazată pe competenţe, activitatea ştiinţifică, curriculară şi extarcurriculară din universitate, funcţia generalizatoare a calităţii, metode de evaluare a coeficientului calităţii, calitatea mediului universitar.

Domeniul de cercetare: Teoria generală a educaţiei.

Scopul investigaţiei: a elabora şi a fundamenta teoria şi praxiologia organizării mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate.

Obiectivele cercetării constau în: analiza abordărilor teoretice şi categoriale de esenţă a instruirii şi educaţiei ca baze ale constituirii mediului universitar de formare-dezvoltare; determinarea şi formularea prezumţiilor ştiinţifico-teoretice, metodologic-euristice şi praxiologice de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare pe baza abordării integrate şi contextuale; definirea rolului integrării activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extracurriculare în asigurarea procesului de dezvoltare a studentului din punct de vedere personal şi profesional, pentru a deveni specialist competent; fundamentarea modelelor metodologice/tehnologice de integrare a activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extracurriculare în context universitar, prezentând legităţile integrării, principiile ei, instrumentele, componentele, direcţiile, aspectele metodice şi educative, factorii obiectivi şi subiectivi, indicatorii de calitate, determinând aspectele problematice ale integrării; sistematizarea genezei cercetării problemei, determinând un complex de situaţii cheie şi încadrarea lor în Concepţia mediului universitar de formare-dezvoltare, în contextul abordării postmoderne; elaborarea structurii şi conţinutului Modelui de organizare şi dezvoltare a mediului universitar formativ-dezvoltativ pe baza abordării integrate şi a concepţiei propuse în cercetare; aplicarea abordărilor teoretice şi a metodelor de marketing strategic pentru elaborarea etapelor unui proces inovativ de organizare şi dezvoltare a mediului universitar formativ; fundamentarea experimentală şi validarea eficienţei bazelor teoretice şi metodologice ale mediului universitar de formare-dezvoltare în context integrat. Pentru aceasta: în conformitate cu Modelul şi cu algoritmul praxiologic de activitate pentru formarea-dezvoltarea mediului universitar din perspectivă integrată, am elaborat Metodica evaluării integrale a calităţii mediului universitar integrat de formare-dezvoltare; pe baza metodicii elaborate am desfăşurat un monitoring al mediului universitar de formare-dezvoltare, determinând eficienţa activităţii experimentale de organizare a mediului universitar integrat de formare-dezvoltare.

Noutatea ştiinţifică şi orifinalitatea cercetării constă în: pentru prima dată, în ştiinţa pedagogică, s-a pus problema şi s-a realizat o analiză sistemică complexă a fenomenului «mediului universitar de formare-dezvoltare» în contextul soluţionării unei probleme actuale de dezvoltare personală şi profesională a studentului ca viitor specialist competent. Teoria şi praxiologia de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare determină orientarea schimbărilor în mediul universitar şi trecerea într-o stare de integralitate multiaspectuală − context de alegere din partea studenţilor a surselor de creare a cunoştinţelor, abilităţilor şi orientărilor valorice, care se formează în aceest mediu pe baze de integrare a activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extracurriculare şi influenţează dezvolatrea personală şi profesională a studentului ca specialist competent.

S-a soluţionat **problema de importanţă ştiinţifică** de fundamentare şi elaborare a unei noi direcţii de cercetare pedagogică: teoria şi praxiologia de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare în baza abordării integrate, care prezintă un ansamblu de viziuni teoretice, orientări metodologice, precum şi abordări praxiologice privind organizarea şi dezvoltarea mediului universitar de formare-dezvoltare.

Importanţa teoretică a cercetării constă în: fundamentarea oportunităţii sistemului complex de idei ştiinţifice, perspective teoretice, orientări metodologice, abordări practice de formare-dezvoltare a mediului universitar, pe baza unei abordări integrate ca direcţie nouă în ştiinţă pedagogică – teoria şi praxiologia mediului universitar de formare-dezvoltare, pe baza abordării integrate; determinarea abordărilor conceptuale de organizare a mediului de formare-dezvoltare în universitate, ca instiuţie superioară de instruire profesională şi integrarea acestora într-o Concepţie de formare-dezvoltare a mediului universitar din perspectivă postmodernă şi a Structurii acestui mediu; sunt prezentate rezultatele unei cercetări fundamentale a problematicii de organizare a mediului universitar de formare-dezvoltare din perspectiva contextualizării şi integrării activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extarcurriculare; s-au fundamentat condiţiile şi factorii de pregătire a specialiştilor de înaltă calificare profesională pe baza integrării activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extarcurriculare, s-a completat aparatul categorial teoretic-metodologic cu noţiunea «mediul universitar de formare-dezvoltare» şi cu precizarea sensului «activitate extracurriculară»; s-au evidenţiat şi s-au fundamentat indicatorii de calitate ai integrării activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extarcurriculare; pe baza sintezei ideilor productive s-au elaborat modele tehnologice şi metodologice de integrare a fiecărui tip de activitate principală din universitate: curriculară, ştiinţifică, extracurriculară; a fost stabilit rolul de liant al competenţei în integrarea activităţilor ştiinţifice, curriculare şi extracurriculare, reprezentat în Matricea de integrare a competenţelor generale şi specifice (pe tipuri de activitate); a fost construit Modelul de organizare şi dezvoltare a mediului universitar de formare-dezvoltare, pe baza unei abordări integrate; a fost dezvoltat algoritmul activităţilor de formare-dezvoltare a mediului universitar, prin sprijinirea procesului de integrare, care poate dezvălui logica organizării şi dezvoltării mediului de mai sus; Metodica inovatoare de evaluare integrată a calităţii mediului universitar de formare-dezvoltare, pe baza unei abordări integrate prin calcularea funcţiei generalizatoare de calitate D a mediului universitar de formare-dezvoltare, valorile comparate ale indicatorilor de calitate a integrării permit reducerea setului de caracteristici la valori numerice medii, sau calcularea valorii unui indicator generalizat al calităţii mediului în conformitate cu valorile parametrilor săi.

Valoarea practică a cercetării: Rezultatele investigaţiei au fost aplicate în Universitatea de Stat ”T.Gr. Shevcenko” din Tiraspol.

Implementarea rezultatelor ştiinţifice: Rezultatele teoretice şi practice ale cercetării au fost prezentate la conferinţe ştiinţifice internaţionale şi publicate în lucrări ştiinţifice, monografii, manuale, precum şi puse în aplicare în procesul educaţional al Universităţii de Stat ”T.Gr. Shevcenko” din Tiraspol şi, partial, în procesul educaţional al Universităţii de Stat din Moldova. În afară de aceasta, rezultatele studiului au fort utilizate pentru a elaborarea Strategiei de dezvoltare a Universităţii de Stat ”T.Gr. Shevcenko” din Tiraspol pentru perioada de până la 2022.

ANNOTATION

ENI Valentina: *"Scientific and praxeological bases of forming-and-developing university environment in the context of integrating scientific, academic, and extracurricular activities"*, a doctor habilitat in pedagogies dissertation. Chisinau, 2017

Thesis structure: The research consists of 275 pages of basic text and includes introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 322 entries, 36 diagrams, 25 tables, and 11 appendixes. The basic contents of the dissertation have been reflected in 34 scientific publications and 2 monographs.

Keywords: higher educational institution, forming-and-developing university environment, professional-and-personal development of a specialist-to-be, environmental, integrated, competence-oriented approach, academic, scientific, and extracurricular activities in a higher educational institution, generalized quality function, method of weight coefficients of quality, quality of higher educational institution environment.

Research area: General Theory of Education.

Research objective: elaboration and justification of the theory and praxeology of organizing forming-and-developing university environment on the integrative approach basis.

Research goals: presenting the analysis of theoretical messages and categories-insight approaches to education and upbringing as arranging bases for the forming-and-developing university environment; defining and stating the scientific-theoretical, heuristic-methodological, and praxeological provisions of organizing and developing the forming-and-developing university environment on the basis of environmental and integrative approaches; defining the role of integration among scientific, academic, and extracurricular university activities in providing students with the ability to develop professionally and individually as competent specialists; justifying technological-methodological models of integrating academic, scientific, and extracurricular activities inside the university frames, presenting regularities of integration, its principles, components, directions, methodical and educational aspects, subjective and objective bearers, quality indices, identifying the angles of problem fields' integration; systematizing the research of the issue genesis, identifying the complex of key provisions and presenting them in the Conception of forming-and-developing university environment within the frames of postmodernist approach; elaborating the structure-and-essence Model of organizing and developing the forming-and-developing university environment grounded on the integrated approach based on the conceptual foundations developed in thje research; application of scientific approaches and methods of strategic marketing in developing stages of innovative organization and development of the forming-and-developing university environment; grounding and justifying experimentally effectiveness of the presented scientific, methodological, and praxeological principles of organizing the forming-and-developing university environment on the basis of the integrated approach. For this purpose it is important: to develop, in accordance with the Model and Praxeological algorithm of activities aimed at developing forming-and-developing university environment on the basis of integrative processes, innovative Methods of integral evaluation of the quality of the forming-and-developing university environment on the basis of the integrated approach; to monitor in the integrative-pedagogic way, on the basis of elaborated Methods, the forming-and-developing university environment, and identify effectiveness of the experimental work in organizing and developing the forming-and-developing university environment.

Research novelty and originality are observed inasmuch as: for the first time a challenge has been set in pedagogies and a complex systemic analysis has been fulfilled to study the phenomenon of "forming-and-developing university environment" in the context of the topical purpose solution, that of developing a student, professionally and individually, as a competent specialist. Theory and praxiology of organizing the forming-and-developing environment outline directions in the university environment and transition into the condition of multidimentional integrity – the area where students are free to choose sources of their knowledge, skills, and value orientations created in this area on the basis of integrated scientific, academic, and extracurricular activities, and make influences on professional and individual development of students as competent specialists.

A solution has been found to the **scientifically important problem** of grounding and elaborating a new direction in pedagogies: theory and praxiology of organizing the forming-and-developing university environment on the basis of integrated approach, which consists in the system of theoretical views, methodological settings, and praxiological approaches to organizing and developing the forming-and-developing university environment.

Theoretical importance of the research consists in: justifying reasonability of joining together the scientific views, theoretical ideas, methodological positions, and praxiological approaches to arranging forming-and-developing university environment on the basis of integrative approach into a new direction in pedagogies – theory and praxiology of organizing the forming-and-developing university environment on the basis of an integrated approach; identifying conceptual approaches to organizing the forming-and-developing environment in a higher educational institution and presenting them in the Conception of forming-and-developing university environment within the frames of the postmodernist approach and the Structure of forming-and-developing university environment; presenting the results of a fundamental research in the problem of organizing the forming-and-developing university environment on the basis of environmental and integrated approaches, in the context of integrated academic, scientific, and extracurricular activities in a higher educational institution; reasoning the conditions and factors of preparing specialists with higher professional education on the basis of integrated academic, scientific, and extracurricular activities; enriching the notional theoretic-methodical apparatus by introducing the notion of "forming-and-developing university environment" and specifying the notion of "extracurricular activities"; singling out and justifying the data of integration quality in the academic, scientific, and extracurricular activities in a higher educational institution; reasoning, as based on the synthesis of productive ideas, the technologicomethodological models of integrating each of the major activities in a higher educational institution – academic, scientific, extracurricular; stating the binding role of competences while integrating academic, scientific, and extracurricular activities and placing it in the matrix of integration of general and special (in kinds of activities) competences; building up the Model of organizing and developing the forming-and-developing university environment on the basis of an integrated approach; working out the praxiological algorithm of activities developing the forming-and-developing university environment on the basis of integration processes support, which allows to disclose the logic of developing the above-mentioned environment; innovation methods of integral evaluation of the quality of forming-and-developing university environment on the basis of an integrated approach while calculating the generalized function of quality *D* for the forming-and-developing university environment using the values of the compared quality data allow to reduce the set of forming-and-developing environment characteristics to one numerical value, or to calculate the value of the generalized quality index of the given environment basing on its parameters.

The research practical importance the results of the research have been implemented in the practice of the Shevchenko State University of Tiraspol.

Implementation of the scientific results: Theoretical and practical results of the research were presented at international and scientific conferences, published in a number of scientific articles, monographs, methodological guides, and implemented into the educational process of the Shevchenko State University of Tiraspol and partly into the educational process of the Moldova State University. Aside from that, the research results were used when developing the growth strategy of the Shevchenko State University of Tiraspol through to 2022.

ENI VALENTINA

BAZELE TEORETICE ȘI PRAXIOLOGICE ALE MEDIULUI UNIVERSITAR DE FORMARE-DEZVOLTARE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ACTIVITĂȚILOR ȘTIINȚIFICE, CURRICULARE ȘI EXTRACURRICULARE

Specialitatea 531.01. ***Teoria generală a educației***

Autoreferatul tezei de doctor habilitat în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 26.06.2017 Tiraj 50 exemplare

Formatul hîrtiei 60×84 1/16 Coli de tipar: 3,0

Hârtie ofset. Tipar ofset. Comanda nr.71/17

Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova

Str.A.Mateevici, 60, Chişinău, MD-2009